

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Vedení dítěte mladšího školního věku k pracím
v domácnosti.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Autor: Heidenreichová Katarína

Vedoucí práce: PhDr. Olga Shivairová

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Vedení dítěte mladšího školního věku k práci v domácnosti*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15.8.2019

.....

Katarína Heidenreichová

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Olze Shivairové za cenné rady, metodickou pomoc, vstřícnost, čas a ochotu, kterou mi poskytla při vypracování mé bakalářské práci. Dále bych také chtěla poděkovat svým dětem a celé rodině za trpělivost a podporu.

Abstrakt

Cíli bakalářské práce je zmapování přístupu rodin k výchovným konceptům, kterými jsou děti zapojovány do domácích prací. Dále porovnávání výchovných konceptů rodin žijících na vesnici a ve městech. Zjištění, kdo z rodičů vede děti k domácím pracím, včetně výchovných metod, které jsou v rodinách aplikovány a zda jsou děti vedeny k samostatnosti. Obsahuje dvě části: teoretickou, kde popisují rodinu, funkci, typy a postoje. Popisují rodičovství a výchovné styly, výhrady vůči rodičovství, role matky a otce ve výchově. Dítě a výchovné postoje rodičů, vedení dětí k samostatnosti, odpovědnosti, trpělivosti a k pracím v domácnosti. Domnívám se, že základ je právě v rodinách a jejich výchovných stylech. Každá rodina má svůj styl výchovy, a proto je vhodné se s nimi seznámit. V mnoha rodinách mají také vliv na výchovu i prarodiče a ráda bych zjistila, zdali jsou tyto vztahy ještě v dnešní době funkční.

Druhá část bakalářské práce je empirická, v ní mapuji přístup dětí k domácím pracím a jejich názor na tyto práce. Porovnávám přístupy rodin žijících na vesnici a ve městě dětí k volnočasovým aktivitám. A zjišťuji, zda děti žijící na vesnici pomáhají více než děti žijící ve městě. Výběr dětí je příležitostný. K získání informací byl použit anonymní dotazník.

Klíčová slova: děti, rodina, typologie rodin, rodiče, výchova, volný čas, odpovědnost, motivace

Abstract

The aim of this bachelor work is to map out the access of families to educational concepts, which engage children in housework. Also to compare educational concepts of families living in the countryside and in towns. Moreover, it seeks to establish who from the parents lead children to housework, which educational methods, are applied in families and if children are lead to self-reliance. The work consists of two parts. The first is the theoretical part, where a description of the family, function, types and attitudes is made. Parenting and educational styles, reservations to parenting, role of the mother and the father in the education of children as well as the child and its educational attitudes, leading of children to self-reliance, responsibility, patience and to housework in the household are also described. An assumption is made, that the foundation of educating children is in families and their educational styles. Every family has its own style of education, therefore it is very important to get to know them. In many families there is a big influence on education from grandparents and I would like to find out, if those relationships are still functional today.

The second part is empirical, in which an assessment of the attitudes and opinions of children to housework is done. Attitudes to freetime activities of families living in countryside and cities are also compared. In addition whether children living in countryside help at home more than children living in cities is assessed. The selection of children was random, and to obtain information an anonymous questionnaire was used.

Keys Words: Children, Family, Typology of families, Parents, Education, Leisure, Responsibility, Motivation,

Obsah

Úvod.....	7
1. Rodina a její sociální role	8
1.1 Historický vývoj	9
1.2 Hodnotová orientace rodiny.....	9
1.3 Přístup rodiny – typologie.....	10
1.4 Potřeby a podoby rodiny.....	11
2. Rodina a její současné typy	12
2.1 Rodičovství.....	16
2.1.1 Rodičovství a jeho postoje	16
2.1.2 Výhrady vůči rodičovství.....	17
2.2 Kdy začít s výchovou?.....	18
2.3 Role matky a otce ve výchově	19
3. Dítě a výchovné postoje.....	20
3.1 Hranice u dětí.....	20
3.2 Vychováváme	21
3.3 Podpora samostatnosti u dětí	22
3.4 Děti a domácí práce	23
3.4.1 Motivace.....	24
3.4.2 Sebedůvěra a trpělivost	25
4. Cíle výzkumu.....	26
4.1 Hypotézy	26
4.2 Výzkumný design	26
4.3 Metody výzkumu	26
4.4 Výzkumné prostředí.....	27
4.5 Výzkumný soubor.....	27
5. Výsledky	29
5.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	29
6. Hypotézy.....	58
7. Diskuze	60
8. Závěr	63
9. Zdroje:.....	65
10. Seznam tabulek a grafů.....	68
11. Příloha.....	70

Úvod

„Téma rodiny je stále živé a zdá se, že stále dost neprobádané. I přes mnohé katastrofické vize a předpovědi o klesající soudružnosti dnešní rodiny, o hrozbách plynoucích z rozvolněnosti manželských vztahů a nárůstu rozvodů, zůstává rodina stále nejvýznamnějším opěrným bodem a institucí socializace člověka“ (Singly, 1999, str. 7).

Co je rodina a jakou má dnes funkci? Vývoj významu slova „rodina“ se po staletí mění a tím se proměňuje i přístup rodičů k výchově dětí. Řeč je o dětech a jejich využití volného času, a zda je pro ně pomoc v domácnosti důležitá, nebo je nutností, kterou vyžadují rodiče. Zda bychom měli klást větší důraz na jejich vedení k pracím v domácnosti, aby se samy aktivně podílely na činnosti rodiny.

Jako cíl mé bakalářské práce jsem si stanovila zjistit, zda jsou děti vedené k domácím pracím, dále je-li pro ně pomoc v domácnosti a spoluzodpovědnost za její chod důležitá.

Cílem mé bakalářské práce je potvrzení či vyvrácení hypotéz:

H1: Rodiče jsou ti, kdo nejčastěji děti zapojuje do domácích prací.

H2: Děti žijící na vesnici pomáhají častěji v domácnosti v porovnání s dětmi z města.

H3: Děti žijící ve městě tráví více času volnočasovými aktivitami v porovnání s dětmi z vesnice.

H4: Dívky pomáhají více v porovnání s hochy.

Abych naplnila cíle mé bakalářské práce, rozdělila jsem si svou práci na dvě části: teoretickou a praktickou. V teoretické části popisuji význam a funkce rodiny, vývoj od počátku až k dnešní době a pracuji s dostupnou literaturou. Dále se zabývám výchovnými přístupy, postupy a metodami v rodinách. Toto téma jsem si zvolila, protože jsem sama matkou dvou dětí, jedno dítě je mladšího školního věku a druhé staršího školního věku. Samotnou mě zajímalo, zda vedu své děti vhodně k odpovědnosti a samostatnosti. Rodiče nejsou ke svým dětem objektivní, každý rodič vidí své dítě jako to nejlepší a často nejdokonalejší a také s tímto tématem souvisí i různé typy rodin.

V praktické části mapuji podílení se dětí mladšího školního věku na domácích pracích a kdo je k domácím pracím vede. Pro tuto práci jsem zvolila metodu kvantitativní, která má formu mapující studie s použitím dotazníkového šetření. Sestavila jsem 22 položkový dotazník, který prezentuji dětem ve věku 6 až 11 let, které žijí na vesnici a ve městě.

Teoretická část

1. Rodina a její sociální role

Rodina je pro naši společnost základní sociální jednotkou, základ pro výchovu dětí, cesta k dospívání a osamostatnění.

Co je rodina? Význam slova „rodina“ je popsán v různých publikacích. Rodina existuje proto, aby mohla náležitě pečovat o děti a plnit biologický význam pro udržení lidstva a také je základní jednotkou společnosti. Kromě toho spojuje generace, vytváří kontinuitu a pouta mezi nimi.

Nepochybně existuje mnoho různých definic, znaků, pojmů, které popisují nebo vymezují pojem, co je rodina. Rodina je prvním modelem společnosti, s kterým se dítě setkává a probíhá zde primární socializace dítěte. Předurčuje jeho vývoj, vztahy, hodnoty, vystavuje ho konfliktům, ale poskytuje mu i určitý typ podpory, zajišťuje zázemí, jistotu (Matoušek, 2003).

Členové rodiny jsou ve vzájemné interakci, ovlivňují se a přizpůsobují, často neuvědoměle. Každá rodina má svá vlastní pravidla pro fungování. Rodina je důležitou a nenahraditelnou institucí a dítě se v ní učí v průběhu svého dospívání mnoha dovednostem. Další, co může rodina poskytnout dítěti, je bezpečí domova. Dle Wagnerové rodina poskytuje dítěti základní zkušenosti, které ovlivní způsob, jak bude chápat různé informace a reagovat na ně. Vztahy mezi členy rodiny slouží jako model k napodobování. Dítě si může osvojovat určitý způsob interakce, vzorce chování, vyjadřování a projevoování svých pocitů a názorů. Dětskou osobnost a její rozvoj ovlivňuje styl výchovy a dobrou kombinací je rodičovská láska a disciplína, požadavky spojené s oporou při zvládnání nároků na děti přispívají k rozvoji sebedůvěry a cílevědomosti (Wagnerová, 2005).

Dnešní rodina je „nukleární“ to znamená, že pozůstává z lidí, kteří tvoří její jádro. Toto jádro vytváří dvojice partnerů, ať jsou to manželé nebo jen partneři, kteří spolu žijí, hovoříme o rodině partnerské/manželské (Možný, 2008).

1.1 Historický vývoj

Rodina se po století měnila a formovala. Nejdříve to byly párové jednotky, kde tvořila sexualita vazbu páru a byla doprovázena výchovou dětí. Další etapou vývoje jsou příbuzenské systémy v kmenových společnostech. Při zkoumání vývoje by bylo vhodnější mluvit o domácnosti než o rodině. Domácnost byla základní jednotkou životaschopnosti společnosti. Řešily se v ní všechny otázky související s přežitím, řešila mnohé sporné situace mezi jednotlivými členy, zajišťovala výrobní jednotku a ochranu proti vnějším útokům.

Postupně se z domácností vytvářela rodina díky vlivu společenské hierarchie. Lidé se začali společensky segregovat dle svého narození, dědictví a určitého společenského postavení. Hodnoty rodin se utvářely a přetvářely po století. Dnešní moderní doba změnila vztah mezi člověkem a tradicí, změnila jeho myšlení a vztah k inovacím. Do dnešní rodiny zasahuje společnost a jedinec je jí ovládán na každém kroku (Matoušek, 2003).

Rodina v průběhu času zaznamenala velké změny, dříve vyrůstalo dítě zpravidla v houfu sourozenců, cca. před 50 lety mělo více než dva sourozence, dnes má nejčastěji jednoho sourozence, nebo je jedináček. V této době nemůžeme spoléhat na tradici. Žijeme v originální situaci, kterou je potřeba originálně řešit (Matějček, Dytrych, 2002). Od velké rodiny přechází vývoj k malé rodině, žijí společně jen rodiče s dětmi. Od patriarchální, kde vládl otec jde vývoj rodiny založené na rovnoprávnosti, k rodině partnerské a demokratické. I přes tyto změny rodina nadále plní funkci – biologickou, výchovnou, ekonomickou a uspokojování sociálních potřeb (Čáp, 1993).

1.2 Hodnotová orientace rodiny

Hodnoty rodin se postupně měnily a vyvíjely, na začátku 20. století byly děti vedeny ke kázni a k poslušnosti. Dítě si nesmělo zvykat na požitky a rozmařilost. Sexualita se potlačovala. Rodičům se vykalo. K uvolňování hodnot dochází po roce 1918 a mění se náhled na výchovu. Dítě je považováno za nepopsanou tabuli. Návyky je možno vytvořit snadno, tedy zdůrazňuje se pravidelnost, ale mazlení s dětmi se nedoporučuje. Po citové stránce dítě strádá. Důsledností vychovatelů se nejlépe dosáhne poslušnosti dítěte, ideály jsou pořádek, pravidelnost a klid (Matoušek, 2003).

Rodičovská láska se začala zdůrazňovat až v 50. letech 20. století. Rodiče by k dítěti měli být shovívaví a pozorní, poskytnout příležitost k experimentování, udržovat ho v radostné náladě. Do popředí se dostává navazování vztahů dítě a rodič a další členové rodiny, aby atmosféra v rodině byla harmonická.

Do Evropy začínají pronikat z Ameriky nové proudy i postoje k dítěti ve výchově. Přichází liberálnější výchova. Postupně se začíná klást důraz na harmonické fungování celé rodiny, která by měla respektovat individualitu dítěte.

Rodiny mají svoje hodnoty - tzv. rodinný kodex. Je to tzv. sklad zkušeností rodin, které se nashromáždily v minulosti. A na druhé straně je vodítkem při utváření běžného chování rodiny. Hodnotu rodiny můžeme zjistit jednoduše otázkou „Jak rodina tráví čas?“ (Matoušek, 2003).

Hodnota rodiny a její výchovné přístupy mají vliv na vývoj a výchovu dítěte. Tyto hodnoty si podvědomě nese každý rodič v sobě a následně je aplikuje ve svých výchovných procesech. Opomenuta je již hodnota rodiny jako celku, kdy byla příležitost dětí pomáhat, sledovat rodiče a další členy domácnosti při domácích pracích. Tímto si dítě postupně vytvářelo pracovní návyky, osvojovalo si dovednosti.

Dle Singlyho je hodnotový systém současné rodiny charakterizován ovládnutím vlastního života, zdali jde o jednotlivce nebo celou rodinu. Dnes převládá hodnota, která vyzdvihuje autonomii člověka a snižuje hodnotu materiální (De Singly, 1999).

1.3 Přístup rodiny – typologie

Mluvíme-li o rodině, představujeme si ji jako tzv. úplnou, tj. mámu, tátu, děti. Všechny rodiny mají svá náležitá pravidla, ale každá v určité míře akceptuje pravidla fungování společnosti. Máme na mysli rodinu a její dovednosti, kterými ji odlišujeme od okolí (Matoušek, 2003).

Trendy, znaky současné rodiny:

Nukleární neboli jádrová – pojem nukleární rodina je současná rodina v tom smyslu slova, že je tvořena z několika málo lidí, kteří vytváří její jádro. Sdílejí intimní soužití. Toto jádro tvoří také i partnerská dvojice (ať jsou to partneri nebo manželé).

Manželská – dále hovoříme o partnerské rodině/ manželské, otec a matka svých dětí, respektive pečující o děti z předchozích vztahů.

Dvougenerační rodina – vytváří ji generace rodu otce a matky, generace dětí.

Intimně vztahová – rodina intimně vztahová, která funguje jako prostor pro soukromí, se vyčlenila z předchozí velké rodiny. Vzniká centrální vztahová zóna, tvořena citovou blízkostí.

Privátní individualizace – znakem privátní individualizace je vymanění z pout pradávných zvyků a závazků rodiny. Možnost rozhodnout se a nést zodpovědnost za své rozhodnutí (Helus, 2015).

Tyto pojmy mají k sobě poměrně blízko a poukazují srovnatelným směrem.

Vícegenerační – rodina dle Čápa (1993), je typ rodin, které společně žijí nejen s dětmi, ale i se strýci, tetami a prarodiči. Typ této rodiny je v dnešní době možno vidět na vesnicích a v některých zemích. Tento typ rodiny plní mnoho funkcí: reprodukci, ekonomickou (zde je důležitá společná práce), ochrannou, výchovnou a emoční.

Nejčastěji se ve většině kultur objevuje nukleární rodina, která je považována za legitimní jednotku plodící potomky, a také jí připadá i hlavní zodpovědnost za výchovu vlastních dětí (Murphy, 2006).

1.4 Potřeby a podoby rodiny

Potřeby primární, uspokojování biologicky–psychických potřeb (spánek, jídlo), bezpečí, pravidelného rytmu, lásky, množství a intenzita podnětů. Toto uspokojování se stále činí se stejnými lidmi. Přístup je individualizovaný, trpělivý a šetrný.

Potřeba organické náležitosti, potřeba domova, matky a otce. Dítě se s plnou důvěrou vkládá do péče a náruče rodičů. Toto vkládání je základem pro vytváření životní jistoty, je důvěrné a spoléhající. Kde je toto uspokojování odmítnuto, tam můžou vzniknout zárodky poruch a brzdění osobnostního rozvoje dítěte.

Potřeba pro seberealizaci, projev a součinnost v rodině. Rozvíjí se zde další důležitá osa, kterou můžeme charakterizovat jako „já jsem, umím, dovedu, jedním, zvládám“. Buduje se vědomí sama sebe.

Potřeba vztahů k věcem v domácnosti. Tato vede dítě záměrně i nezáměrně, aby se učilo chápat hodnoty věcí, které jsou pro dospělé důležité a něco pro ně znamenají. Následně je dle pravidel používat, chránit a udržovat v pořádku. Dítě má možnost

pozorovat vztah rodičů k předmětům, věcem a jak s těmito předměty zacházejí. Zde se formuje osa „já mám“.

Potřeba sebepojetí chlapce/ dívky. Tomuto napomáhají vzory babička, dědeček, otec, matka, teta či strýc.

Vzory a příklady působící na dítě. Napodobování jednání otce, nebo matky. Dítě se učí vidět osobnost v druhém jedinci a touží být samo osobností.

Potřeba rozvíjet charakterové rysy, zodpovědnost, povinnost, ohleduplnost, úctu. Je to neoddelitelná součást, která se v rodině děje přirozeně, nenásilně a dítě je zapojováno do činností rodinného kolektivu.

Potřeba mezigeneračních vztahů. Příležitost a představa o širším okolí, možnost pochopit rodinné vztahy lidí různého věku, vztah s prarodiči, s tetami, strýci a přáteli. Rozvíjí se představa o okolí, společnosti a světě profesí.

Potřeba jistoty, rodina je primárním prostředím, kde se děti mohou svěřovat, je pro ně útočištěm. Mohou očekávat vlídné a vroucné vyslechnutí, moudré rady a pomoc. Tato funkce nabývá na váze se vstupem do školy, zesiluje v období nezdarů. Díky chápacímu zázemí se obavy a nejistoty lépe překonávají (Helus, 2015).

Potřeba rekreačně relaxační, rodina obstarává trávení volného času, relaxaci a odpočinku smysluplně. Tyto aktivity mají zásadní význam hlavně pro děti, v současné době se tato potřeba převádí na zájmové činnosti. Rodiče jsou zaneprázdněni kariérou. Pobyt v kolektivu je pro děti velmi přínosný, ale emočně nenahradí chvíle prožité s rodinou na výletě, dovolené atd. (Kopecká, 2015).

Rodiče děti připravují na budoucnost, o které neví, jaká vlastně bude. Doufají, že základy, které jim vštepují (pevné vztahy, zpětné vazby, trpělivost a vytrvalost), jim pomůžou zorientovat se ve světě, být šťastní a nasměrují je v životě tím správným směrem (<https://www.sancedetem.cz/cs/hledám-pomoc>).

2. Rodina a její současné typy

Zvolila jsem charakteristiku typů současné rodiny dle Heluse (2015), který popisuje její funkce a vliv rodinného prostředí na rozvoj dítěte. Setkáme se různými typy rodin, které v dnešní době existují a učitelé se s nimi také setkávají v praxi.

Dle Heluse (2015) je devět typů rodin:

1. Nezralá rodina – často mladí a nezkušení lidé přivedou na svět dítě. Stávají se rodiči a tato role je někdy zaskočí. Dítě pak přijímají jako nechtěné. Nezralost rodičů zasahuje do oblasti životních hodnot, citů, sociální a ekonomické oblasti. Tato nezralost může mít také následky na dítěti, ale občas se podaří zvládnout tuto nezralost a mladí lidé najdou sami sebe a ve výchově dítěte najdou smysl života.
2. Přetížená rodina – přetíženost jednoho z rodičů se později promítá do jejich soužití a snižuje funkčnost rodiny. Rodiče své děti milují, záleží jim na péči o dítě, ale přesto dítě strádá v uspokojování potřeb. V přetížených rodinách vznikají konflikty mezi manželi, rodiči a dětmi, v zaměstnání či se sousedy. Možné obavy z nemoci v rodině, citové strádání, úmrtí v rodině, rozvod manželů, přestěhování, neúspěchy dítěte ve škole, další možné ekonomické problémy, s nimiž se rodiče nezvládají vyrovnat. Narušenost bývá někdy jenom dočasná, přechodná.
3. Ambiciózní rodina – rodina, která na první dojem vytváří dobré podmínky pro vývoj dítěte. Problém je u rodičů, kteří jsou zaměřeni na vlastní kariéru a rozvoj dětí je odsunut do pozadí. V hodnotách dominuje spíše kariéra, úspěšnost, jde o uspokojování hodnot a životního stylu rodičů. Děti jsou obdarovávány materiálními věcmi, ale čím děti trpí v této rodině, je nedostatek lásky, potřeby jistoty a stability domova. Děti z rodin tohoto typu, strádají a nedovedou vyjádřit, co jim schází. Neumí být uspokojené a mají touhu mít víc a víc. V této rodině nemá dítě povinnost vůči domácím pracím, nemají režim dne.
4. Perfekcionistická rodina – rodiče v této rodině své dítě staví do situace nátlaku, vyžadují perfektní výsledky, mají vysoké nároky na to být lepší než druhý. Naléhání na dítě, aby plnilo své povinnosti, se dostávají do rozporu s jeho schopnostmi, zájmy a možnostmi. Dítě má pocit, že musí dosáhnout očekávaných výsledků a že se dostává do permanentní zátěže. U takového dítěte může dojít k úzkosti až vyčerpanosti, následně k selhání dítěte. Toto selhání je pak v rodině považováno za katastrofu, přichází zklamání, výčitky a k disharmonie.

V závaznějších situacích může dojít k narušení vývoje dítěte. V této rodině se vyžaduje aktivní školní příprava, tak jsou děti osvobozeny od domácích prací. Jejich volný čas se skládá z učení.

5. Autoritářská rodina – za tento typ rodiny je označována rodina, kde vztahy k dítěti jsou nastaveny jen v příkazování a zakazování. V rodině se nepohlíží na potřeby dítěte, dítě se nemůže samostatně rozhodovat, mít svůj názor, být spontánní. Dítě je frustrováno a důsledky bývají různé a následky jsou v projevech dítěte takovéto: sklon k apatii, nezájmu o cokoliv, nekontrolovatelné výbuchy, impulzy, záchvaty vzteku, agrese, negativismus vůči autoritě. Typické pro tyto rodiny je, že vyžadují na dětech slepou a automatickou poslušnost. Mnohdy jsou děti šikanovány, nejsou vedeny k samostatnému přemýšlení, ale poslouchají pod nátlakem trestu. Tato rodina opakovaně používá tresty, ať už fyzické nebo psychické (zesměšňování, ponižování, zastrasování, odmítáním lásky). Tyto tresty mnohokrát přecházejí v maskované týrání, a rodiče se omlouvají tím, že trest dítěti prospívá a je za něj vděčné. V tomto typu rodiny většinou převládá domácí rozvrh, děti mívají přesně vyhrazen čas na volnočasové aktivity, pomoc v domácnosti, přípravu do školy. Musí dodržovat denní režim. Jsou sice vedené k domácím pracím, ale za jakou cenu.

6. Rozmazlující rodina – pro tento typ rodiny je typické, že dítěti je vyhověno. Dítě má pravdu a rodiče dělají, co si žádá. V takové rodině se dítě dostává do rozporu se svými požadavky a nastává otázka, zda je správné praktikovat tento výchovný styl pro jeho osobnostní rozvoj. V takovéto rodině se těžko nastavují pravidla pro chod domácnosti, děti nemusí vykonávat domácí práce. Rodiče je obhajují a ochraňují.

Existují tři formy: A) útočný, ofenzivní – rodiče bojovně ochraňují své dítě, všude kde mu je činěna křivda. Často se dostávají do konfliktů. B) rodiče zaujímají spolutrpitelské postoje a v okolí vidí nepřátelskou sílu, která ubližuje jejich dětem. C) služebný – rodiče se podřizují dítěti, snaží se vyhovět a posloužit, z dítěte se stává diktátor.

7. Rodina nadměrně liberální a improvizující – dítě nemá řád. Chybí pravidla, které jsou jasná a vyhrazena, soužití s rodiči je jistým stylem. Rodiče argumentují tím, že dítěti důvěřují a ono samo si vybere, co mu nejlépe prospěje. Dítě trpí přemírou volnosti a neví si s ní rady, a tak ji využívá, respektive zneužívá ve svůj prospěch. Nepřivyká pravidlům, kterými je potřeba se řídit, podléhá špatným návykům (lenost, egoismus, sobectví). Problémy, které se zde hromadí, bývají přehlíženy, podceňovány a jsou řešeny rozporuplně, mnohdy i neadekvátně.

8. Odkládající rodina – do toho typu bychom mohly zařadit rodiny mladší, ambiciózní, přetížené. Tyto rodiny mají často tendenci děti někam odkládat. Většinou je to blízké rodinné okolí, babička, tety a nejbližší příbuzní. Vážnější je však, když je začnou svěřovat každému, kdo je ochoten jim pomoci. Stává se to poté pravidelností a dítě ztrácí vztah k věcem, k domovu, nemá svoje místo, neví, kde je doma. Může zde vzniknout syndrom „citového strádání“. Je také ohroženo vytváření sociálních návyků.

9. Disociovaná rodina – jsou narušeny důležité vztahy, vnitřní nebo vnější.

Narušení vnějších vztahů: odloučenost od vnějšího okolí se projevuje omezením kontaktu s jinými rodinami, přáteli, dalšími sociálními skupinami. Rodina se zabývá sama sebou, uzavírá se do sebe. Na okolí pohlíží lhostejně nebo nepřátelsky, s nedůvěrou. Taková disociace od vnějšího okolí může způsobit u dítěte uzavřenost před světem, často takové dítě má omezený pohled na svět a jeho interakce má řadu problémů.

Narušení vnitřních vztahů: vztahů mezi členy, kde může dojít k oslabení vzájemných kontaktů. Každý je pohroužen do svých záležitostí, jiné je nezajímají, jsou jim lhostejné. Kontakty jsou jen na formální úrovni. Dítě, které vyrůstá v takovém prostředí, vykazuje příznaky deprivace. Dále dochází ke konfliktům mezi členy, v rodině panuje napětí, neklid a dochází k intrikám. V některých případech může dojít i k fyzickému

napadání. U dětí dochází k citovému strádání, a navíc se vytváří trauma (Helus, 2015).

Každý typ rodiny má svůj způsob výchovy dítěte. Některé vedou děti k domácím pracím, jiné typy rodin je obhajují a osvobozují od činností v domácnosti. Stejně jako jsou rozdílné způsoby výchovy dítěte odlišují se i metody a prvky motivace k domácím pracím.

2.1 Rodičovství

Na rodičovství lze pohlížet z několika rovin. Role rodičů se mění vlivem prostředí a životního stylu. Nahlédneme-li do historie, víme, že role matky a otce se změnila. V 19. století se začíná měnit role matky a otce, matka se stará o chod domácnosti a výchovu dětí, otec pracuje mimo domov. Postupně ztrácí muž v domácím prostředí svůj vliv, začíná hledat smysl svého mužství v pracovní sféře. V průběhu 20. století začínají pronikat ženy více do role otce, přichází emancipace žen, která přináší změnu v uspořádání rodinného života a nové vymezení žensko-mužské identity a rodičovské role. Rodičovství se stává racionálním rozhodnutím, které ovlivňuje náklady a výnosy rodiny. Dále je spojováno s touhou a láskou na straně jedné. Na druhé straně jde právě o racionální plánování, kdy je ta správná chvíle. A tu se z partnerů stávají rodiče, mají své postoje, ideály, dovednosti. Již vlastní zkušenosti z dětství se svými rodiči, kteří měli šťastné dětství, vyrůstali v pevném rodinném společenství mají k rodičovství snazší cestu (Matějček, Pokorná, 1994).

Věk rodičů se v posledních letech začal zvyšovat a rodiče jsou zralejší. A tak je dnes samozřejmostí, že otázka mít či nemít dítě je věc osobního kalkulu. Role ženy a muže se vyrovnávají a následně se stávají oba živiteli rodiny. Dochází k rovnocennosti ve vztahu nebo v manželství, společně si stanovují svá pravidla ve výchově, důraz je kladen na harmonické fungování rodiny (Matoušek, 2003).

„Chtít být rodičem je krásná touha, ale být rodičem je náročné. Přicházíme o bohémská rána ve volných dnech, o neorganizovaný život, o milostné hrátky bez rušivých výkřiků „já tady sám nebudu“ (L. Pekařová, 2006, str. 23).

2.1.1 Rodičovství a jeho postoje

Psychologové tvrdí, že způsob, jakým se chováme k dětem a jak je vychováváme, je ovlivněn tzv. rodičovskými postoji. Tyto postoje se v lidech vytvářejí mnohem dříve,

před založením rodiny a postoje si přináší rodiče sami v sobě. Vývoj postojů začíná již v původní rodině a je ovlivněn vztahem dítěte s vlastními rodiči. Tedy rodičovské postoje mají dobrodružnou cestu od pramenů kdesi v dětství až po dobu, kdy najdou uplatnění ve výchově vlastního dítěte. Jde vlastně o jakýsi koloběh předávání dobrého i zlého mezi generacemi, takže nic se ze života nevytrácí a je veliká naděje, že budou další generace vytvářet s láskou své rodičovské postoje (Matějček, 2013).

Rodičovství je náročnější, než se zdá. Dokonce i když jsou životy rodiny a dětí dle našich představ, přesto na nás za každým rohem číhají nové výzvy. Občas nerozumíme vývojovým stádiím dětí a někdy jsme zklamáni. Říkáme dětem, že se mají chovat přiměřeně svému věku, někteří mají pocit, že jejich děti se neztotožňují s jejich představami. Nejlepším postojem je bezpodmínečná láska (Savageová, Kochová, 2015).

Charakteristickým znakem výchovy je vytváření hlubokých a trvalých citových vztahů mezi rodiči a dítětem. Rodiče si uvědomují, že dítě je s nimi vázáno citovým vztahem a touží si tento vztah udržet. Děti lásku nejen přijímají, ale také jí vracejí. V normálně fungující rodině se utváří citová angažovanost, která nepomíjí. Za další rys rodinné výchovy se pokládá také uspokojení psychické potřeby otevřené budoucnosti dítěte. Rodiče by měly být na ni zaměřeni a mít možnost jí dítěti předvídat, plánovat a formovat (Matějček, 1992).

2.1.2 Výhrady vůči rodičovství

Jedním z největších povolání v životě je být rodičem. Být rodičem je šance poznat lásku, smysl a naději lidské bytosti, která časem zaujme naše místo. Existuje jenom pár věcí, které nás přivedou k pochybnostem o sobě samých, rychleji jako vzteklé chování našich dětí (Murrayová, 2018).

V neprospěch dítěte:

- **zásah do kariéry:** mám se vzdát šance na dobrou kariéru. Dnes se mnoho mladých lidí profesionalizuje, stojí před otázkou, zda mít dítě nebo dát přednost kariéře.
- **zásah do způsobu života:** narušení rozhodování o volném čase a ztráta svobody nastává narozením dítěte

- **zásah do rozpočtu rodiny:** co všechno bude dítě potřebovat s přibývajícím věkem, dítě je drahé, finančně náročné. Mladý pár je vystaven tlaku okolí, nemůže si pořídit to či ono.

- **starost, zda si udržíme partnera:** zda oba obstojí v roli rodičů, zda zvládnou novou roli, a to roli rodičů.

- **zda je zodpovědné přivést dítě na tento svět:** ekologické problémy, terorismus, migrace, kriminalita,

V prospěch dítěte:

- **narození dítěte dává smysl životu:** žít pro někoho, kdo mě potřebuje, dává mému životu smysl, nový rozměr

- **role sblížení se mezi ženou a mužem:** nastává nová role rodič, nové pojetí lásky mezi partnery, obnova lásky

- **role rodičů, vychovatelů:** snaha o to, stát se někým lepším, začít jiný život, výzva vydat ze sebe to nejlepší, předat genetickou výbavu, obstát jako jeho vzor (Helus, 2015).

2.2 Kdy začít s výchovou?

Položme si otázku. Od kdy je možné dítě vychovávat? Někteří lidé tvrdí, že od doby, kdy má dítě aspoň trochu rozumu. Ale kdy tato doba začíná? Dle Matějčka výchova začíná již po narození, při prvním soužití rodičů s dítětem. Jedná se nejdříve o jakési poznávání se navzájem a budování vztahu mezi rodiči a dítětem. Psychologové se shodují na tom, že inteligence u dítěte existuje již před vývojem řeči. Dítě si zkouší vynutit své potřeby pláčem a zde se vytvářejí první vztahy rodič a dítě. Křik se ale liší na křik z hladu nebo z bolesti, později z přisunu podnětů. Novorozenec je schopen rozlišit mezi podněty, které se mu nabízí. Na některé reaguje, jiné ignoruje nebo odmítá křikem. Dle Wagnerové je novorozenecké období obdobím adaptace, kdy se dítě přizpůsobuje novým podmínkám, a závisí na přisunu podnětů (Wagnerová, 2005).

Vliv na rozvoj a výchovu má také i funkce rodiny, v které dítě vyrůstá. Dítě je malé, není hloupé, lásku přijímá, ale i dává a bez nás se to nenaučí.

Ve škole se výchova dětí neprobírá, když se dítě narodí, musíme začít od nuly a snažit se najít si svou výchovnou strategii. Ale všichni máme před sebou příklad výchovy, z kterého se můžeme poučit a tím jsou naši vlastní rodiče (Biddulph, 2012).

2. 3 Role matky a otce ve výchově

Dle Wágnerové pro dítě matka představuje zdroj podnětů. Pamatuje si její hlas z období, kdy bylo v bříšku a rozvíjela se mezi matkou a dítětem vazba. Způsob, jakým je dítě přijato, je dán již v průběhu těhotenství. To nejdůležitější pro správný vývoj dítěte je důvěrný vztah mezi dítětem a matkou. Od této vazby se odvíjí vše podstatné, součástí je láskyplná péče, něha, doteky a pohlazení. Pokud se tato vazba nevytvoří, může to poškodit psychiku dítěte. Role matky je ve vývoji a výchově dítěte nenahraditelná (Herman, 2008).

Matka řídí hlavně citový vývoj dítěte, je ochránkyní, také buduje pocit jistoty a bezpečí. Mateřská láska je nekonečná, matka miluje svoje dítě za každých okolností, takové, jaké je i s jeho nedostatky.

Otec se ve výchově neřídí tolik city jako žena, jeho láska je podmíněná. Miluje dítě za určitých pravidel, které jsou potřebné pro jeho další vývoj, je větší autoritou než matka. Klade na dítě větší nároky a také více po dětech vyžaduje. Dokáže trávit čas s dětmi jinak než matka. Není tak emočně angažován ve výchově a jejich komunikace je s dítětem komplikovanější.

U otců mění jejich otcovský postoj hyperaktivita žen. Mnoho žen dnes silně ovlivňuje pole výchovy dětí dle jejich představ a jejich autoritativní postoje mají důsledky především u chlapců (Pekařová, 2006).

J. Bowlby ve svých výzkumech zjistil, že „*citový vztah dítěte k „jeho“ lidem se zakládá nikoliv na tom, že tito lidé mu působí nějakou příjemnost, nýbrž že mu zajišťují pocit bezpečí a jistoty.*“ (Matějček, 2013, str. 14)

Dle Prekopové by měl manželský pár zajímat první místo v rodině a dítě by mělo zajímat druhé místo, v žádném případě by nemělo stát mezi rodiči. Čím ohleduplněji spolu rodiče jednají, tím je pro dítě lehčí je respektovat (Prekopová, 2010).

3. Dítě a výchovné postoje

Poskytovat dítěti pevné a bezpečné hranice, je do jisté míry zachovat si rodičovskou vážnost. Děti se pokaždé adaptovaly podmínkám, v kterých se narodily. Dnešní doba se přičiňuje o to, že se rodiče snaží dětem vše usnadnit, a to jim neprospívá. A tak odnímáme dětem možnost se přizpůsobit, zvyknout si na dané prostředí (<https://psychologie.cz/rodicovstvi-nemusi-byt-drina/>).

Důležité pro vývoj dětí je rovnováha mezi potřebou osamostatnit se a jistotou bezpečí. Pro rozvoj sebepojetí je významné, kým chce dítě být, jaká je jeho osobnost, faktory, které směřují a ovlivňují jeho jednání a mají význam pro další etapu vývoje. Dětská svébytnost je vyhrazena i k příslušnosti k určité sociální skupině, resp. lidem, jenž, jsou pro něj významní a s nimi se ztotožňuje (Wagnerová, 2005).

Ve výchově máme cíle, systém, jakési pořadí důležitosti, i když si to docela zřetelně neuvědomujeme. Ty cíle jsou vzdálené, velké a stanovují směr našeho úsilí – ale malými přesnými cíli žijeme a způsobují nám běžné starosti a radosti. Děti vychováváme neustále, mnohdy si počínáme ve výchově živelně, spontánně, více dle našeho temperamentu (Matějček, 2007).

Hodnotová konfigurace rodiny se dá zjistit otázkou, jak tráví rodina čas, kdy členové nevěnují čas práci ani školní docházce, takže večery, víkendy a prázdniny. Náplň volného času v rodinách s mladšími dětmi ovlivňují rodiče. S dospívajícími a s dospělými dětmi přicházejí v úvahu jejich upřednostnění, popřípadě je přenechán prostor k tomu, aby využily čas dle sebe (Matoušek, 2003).

3.1 Hranice u dětí

Ve výchově považujeme za naprosto nezbytné vymezování hranic u dětí, jestliže děti nemají pevné a jasné hranice, pozbývají pocit bezpečí. Rozdíl mezi autoritativní a demokratickou výchovou je, že v té první vládne omezení a v druhé je vše povoleno, ale podstatné je, kterými způsoby se stanovují hranice, pravidla chování. Dalo by se říci, že máme tvořit hranice nikoli pro děti, ale s dětmi (Kopřiva, spol.2016).

Má-li být výchova opravdu účinná, je potřeba, aby hranice u dětí byly dosti široké, aby se v nich dítěti dobře žilo. Býti důslední není totéž co přísnost (Matějček,1986).

K tomu, aby se dítě mohlo rozvíjet, potřebuje pravidla. Někteří rodiče si myslí, že být se svým dítětem kamarád je správné, ale to nejde. Protože někdy je potřeba v některých okamžicích umět rozhodnout a přikázat. A dítě? To musí poslechnout. A rodiče musí ukázat pevnou ruku (Herman, 2008).

3. 2 Vychováváme

Jako prvotní sociální skupina je rodina, která je základním důležitým prostředím rozhodujícím o výchově a volnočasovém životě dětí a mládeže. Vytváří materiální podmínky, sociální vztahy, zahajuje vzdělání a výchovu, zlepšuje mezilidské vztahy, zakládá hodnotové orientace rodiny (Hofbauer,2004).

Krom výchovy je zde řada činitelů, které mají vliv na vývoj dítěte – podnebí, výživa, bydlení, zaměstnanost rodičů, početnost rodiny, prostředí, v kterém žije. Stanovujeme si výchovný cíl vychovat z dětí dobrého a rozumného člověka. Výchovné cíle jsou uvědomělé a neuvědomělé, tj., že si zpravidla neuvědomujeme, kdy jsme začali s výchovou. Právě v těchto prvních fázích vývoje dítěte nám běžně uniká, jak zasahujeme vlastním chováním do výchovy. Pak jsou životní výchovné cíle, které si časově vytyčíme, např. aby dítě přijalo jako povinnost, že bude mamince pomáhat s nádobím, školní docházka. Nějaký čas na to dohlížíme, používáme výchovné prostředky, které jsme zvolili za vhodné (Matějček, 2007). Rodina by měla zvládnout výchovu k poslušnosti u dítěte do tří let. Dítě, které nastupuje do školy, by mělo být již samostatné a soběstačné (Pekařová, 2006).

Od narození dítěte nabývají vlivy prostředí rozsáhlého významu jak pro organismus, tak pro duševní život. Citový a sociální život se řídí zákony obecného vývoje, neboť v něm nelze odloučit sociální, citové a poznávací aspekty (Piaget,2014).

V období mladšího školního věku se vyvíjí rozumové schopnosti. To, co bylo dříve získáno, se nyní zdokonaluje a rozšiřuje. Ve vývoji inteligence se objevují konkrétní logické operace. Dítě se začíná více socializovat, nastává školní docházka. Dochází k plnění úkolů, navazují se nové vztahy v kolektivu, učí se solidaritě a kázni. Dítě se zde setkává také s neúspěchem, může se u dítěte dostavit známý komplex méněcennosti (Říčan,2013). Ve své praktické části se věnuji dětem mladšího školního věku, toto období je pro dítě velká změna, nástup do školy. Také se utváří identita člověka vlastního „já“, objevuje se chování rodičů vůči dětem (Matějček, 2013).

3.3 Podpora samostatnosti u dětí

„Svět je někdy pro děti nespravedlivé a náročné místo a my rodiče, jakkoliv bychom chtěli, jim nemůžeme odstranit z cesty všechny překážky. A vlastně bychom ani neměli, protože naše děti se stávají zralými a nezávislými lidmi právě tím, že se učí vyrovnávat se s obtížnými situacemi a jednat s lidmi.“ (Biddulph,2012, str.49)

Rodiče milují své děti takové, jaké jsou, ale milují je příliš na to, aby je nechali růst jako kůl v plotě. Proto je důležité dát emoce stranou, abychom na děti reagovali s vřídností (Murrayová,2018).

Sebedůvěru dítěte formuje chvála a kritika, dále to, jaké jim dáváme příkazy a pokyny, a záleží na pozitivním a negativním výběru slov. Děti se tak od nás učí, jak mají vnitřně ovládat a organizovat svůj život, vyplatí se tedy přistupovat k dětem pozitivně. Každý den máme příležitosti formulovat své pokyny (Biddulph, 2011).

Vést děti k samostatnosti, je cesta, jak vychovat z dítěte emočně vyrovnaného jedince. Měli bychom dětem důvěřovat a dávat jim dost svobody. Poté můžeme očekávat, že převezmou zodpovědnost za své konání. Zodpovědnost si bez naší důvěry budou osvojovat jen velmi těžce (Jungwirthová,2013).

Nikdo nemá rád, když je nucen být v pozici závislého. Nezálost dětí a jejich malé zkušenosti, nechává děti být závislé na rodičích, proto jim musíme pomáhat a vést je.

„Jak podpořit samostatnost?

- moc se neptejte*
- ukažte, že oceňujete jejich snahu*
- nechte děti samostatně se rozhodovat*
- neberte jim naději*
- nespěchejte s odpovědí na jejich otázky“*

(Faber, Mazlish,2013, str.123)

Dítěti máme přinášet oporu v jeho vlastní cestě životem, slepá poslušnost dítě zbavuje samostatnosti. Zaměříme-li svou důslednou snahu jen, aby se dítě zcela podřizovalo

naší vůli, nedosáhneme toho, aby samostatně myslelo a rozhodovalo se (Matějček, 1986).

I u vedení dětí k domácím pracím je důležité jim ponechat prostor pro činnost, kterou vykonávají, jedině tak je můžeme podpořit v jejich samostatnosti. Když budeme dětem věřit, ony se poté samy naučí vykonávat práci lépe.

3.4 Děti a domácí práce

Vést děti k činnosti v domácnosti je v dnešní moderní a uspěchané době těžké. Myslím, že svou důsledností je možné toho docílit. Postačí začít s malými úkoly a u dítěte postupně vytvářet návyky a později můžeme přidávat další práce.

Kromě školních povinností, které mají děti, je další povinnost úklid a hygiena, to je souhrn denních rituálů. Pro mnoho rodičů je to každodenní boj s dětmi. Proto je důležité najít přiměřený způsob, jak dítě přimět k této činnosti. Dítě se postupnému předávání zodpovědnosti brání, a je na rodičích vytrvat. Za malé dítě uklízí rodiče, čtyřleté už můžeme postupně úkolovat malými činnostmi a u desetiletého už pomalu vyžadujeme, aby si samo zvládlo uklidit pokojíček. Pomoc v domácnosti a účast na jejím každodenním chodu, měla by být přirozeností, ke které dítě odmalička vedeme (Jungwirthová, 2013).

Po celém světě je normální, že děti mají domácí úkoly, své každodenní povinnosti. Mají čas i ke hrám a volnočasovým aktivitám. Nenásilné, pozvolné zvykání na povinnosti v domácnosti později usnadní dětem život. Děti, které doma pomáhaly, nebudou mít v dospívání problémy přiložit ruku k dílu. Až budou dospělé děti odcházet z rodinného hnízda, budou plně zabezpečeni postarat se sami o sebe (Biddulph, 2012).

„Bez návyku z útlého dětství je slovo úklid symbolem hrůzy a mnozí reagují postojem, nic jsem neslyšel“. (Pekařová, 2006, str.113)

Domácí práce dětem prospívají z několika důvodů:

- Dítě si osvojuje praktické znalosti
- Procvičuje si pracovní morálku
- Rodina je tým a děti se v ní učí týmové práci

- Děti se naučí převzít část domácích povinností

Rodičům tak zůstane čas na děti a mohou s nimi něco podniknout, a také proto, aby se jednou chtěli stát samy rodiči (<https://www.skupinyprorodice.cz/Samostatnost.pdf>).

3.4.1 Motivace

Děti je nutné vychovávat k poslušnosti. Občas slova na to nestačí. Někdy jim musíme v určitém chování zamezit a pomoci, aby se chovaly správně. Mnoho rodičů používá různé metody, které je učí dobrému chování (Biddulph,2011).

Motivace u dětí je pozitivní krok, jak doma, tak ve škole, je to cesta ke zvyšování sebevědomí u dětí. Ale položme si otázku: Co je ta pravá motivace? Motivace je odměna, která může být slovní. Anebo máme děti odměňovat hmotně. Myslím, že bychom měli zvažovat vhodnou motivaci u dětí za jejich činnost v domácnosti, aby ji nevykonávaly jen proto, že za ni dostanou odměnu.

Chválit, chválit, pochvala je asi nejčastější účinný výchovný prostředek. Ale všeho moc škodí, je potřeba vyhodnotit, kdy a za co chválit.

Další odměnou může být cokoliv, co se odměňovanému nabízí, např. peníze, sladkosti, věci, výhody. Děti vykonají činnost, která se po nich vyžaduje, jen za slíbenou odměnu. Zde se může stát, že ochota vykonávat nějakou činnost bez odměny klesá. Odměny jsou zpravidla používány jako manipulace, abychom děti přiměli udělat to, co chtějí rodiče (Kopřiva a kol., 2016).

Jakou zvolit vhodnou odměnu je asi na každé rodině a jejím výchovném stylu.

„Odměnou není to, co dítě dostává, ale to, co ono samo jako odměnu prožívá“.
(Matějček, 2009, str.74)

Odměnou většina rodičů motivuje dítě k zahájení činnosti a jejím účelem je dosažení kýženého cíle. Ve většině rodin tato metoda funguje, ale je to správné? Odměny nezvyšují zájem o činnost, ale snižují ho. Jelikož dítě vykonává činnosti jen za záměrem docílit kýžené odměny, ztrácí se chuť vykonávat činnost bez motivace. Pokud chtějí rodiče udržet u dítěte zájem o pomoc v domácnosti, měli by se vyhýbat častým odměnám. Odměnou by pro dítě měl být pocit, že vykonalo něco pro někoho, nebo se něco nového přiučilo např. že pomůže mamince, když peče, nebo vaří, tátovi

nebo dědovi na zahrádce, v dílně. Největší motivací pro dítě by měl být pocit z dobře vykonané práce.

3.4.2 Sebedůvěra a trpělivost

Když se dítě cítí bezpečně, stává se sebejistějším. Pro výchovu sebejistého dítěte je zapotřebí obou rodičů, kteří dávají pocit trvalého a neotřesitelného bezpečí. Je zapotřebí děti naučit uvědomovat si vlastní možnosti a rodiče by měly také dětem pomáhat objevovat i jejich schopnosti. V průběhu svého dětství by se děti měly naučit, že v sebejistotě není zapotřebí být perfektní. Sebedůvěra je víra ve vlastní schopnosti. Pro jedince, který je sebejistý je snadné být trpělivým. Děti by se měly učit od mala, co je trpělivost. Všechno je proces, který si vyžaduje svůj čas. Trpělivost představuje pouze akceptace struktury času. Je potřeba děti směřovat k tomu, že určité věci si musí zasloužit. *„Naučit děti trpělivosti je zkušební kámen dobrého rodičovství.“* (Rheinwaldová, 1997, str.131)

Existují děti, s kterými jednájí rodiče s úctou, a přitom mají o sobě pochybnosti, zdá se být, že děti, které jsou doma chváleny a oceňovány, mají více chuti přijímat výzvy života a mají energii dávat si vyšší cíle než děti, které toto doma nezažijí. Pokud je sebeúcta u dítěte důležitá, co můžeme „my“ jako rodiče proto udělat? Ukážeme mu, že respektujeme jeho pocity, nabídneme mu možnost volby v řešení problémů, pomáháme jeho sebedůvěře a sebeúctě. Sebedůvěru můžeme také podporovat samostatným rozhodováním, oceňujeme jejich snahu při domácích pracích (Faber, Mazlish, 2013).

Výzkumná část

4. Cíle výzkumu

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat, zda jsou děti vedeny k domácím pracím. Zda více pomáhají děti žijící na vesnici nebo ve městě. Dále, kdo je jejich vzor a komu nejraději pomáhají. Věřím, že se najdou děti, které svůj volný čas využijí např: trávením času s kamarády, návštěvou zájmových kroužků, čtením knížek, nebo hraním deskových her.

V dotazníkovém šetření se zabývám otázkou, kdo děti vede k domácím pracím a komu nejraději pomáhají. Zdali je to matka, otec a možná i jiný člen rodiny.

4.1 Hypotézy

Hypotézy, které jsem si stanovila vzhledem k cílům mé bakalářské práce jsou:

H1. Rodiče jsou ti, kdo nejčastěji děti zapojuje do domácích prací.

H2. Děti žijící na vesnici pomáhají častěji v domácnosti v porovnání s dětmi z města.

H3. Děti žijící ve městě tráví více času volnočasovými aktivitami v porovnání s dětmi z vesnice.

H4. Dívky pomáhají více v porovnání s hochy.

4.2 Výzkumný design

Jedná se o mapující studii, jejímž cílem je zmapovat zapojování dětí mladšího školního věku od šesti do dvanácti let do domácích prací a dále zmapování využití trávení volného času.

4.3 Metody výzkumu

Pro toto výzkumné šetření jsem si zvolila kvantitativní výzkum a použila jsem metodu dotazníkového šetření anonymní formou, kde otázky respondent vyplňuje sám. Respondenti zde vyjadřují své pocity a názory k danému tématu. Některé otázky v dotazníku jsou uzavřené, vybírá z již uvedených odpovědí. Některé otevřené otázky, kde se můžou respondenti volně vyjádřit. Další typem otázek jsou výčtové položky, které umožňují respondentovi vybrat současně několik odpovědí. Dotazník obsahuje

celkem 21 otázek, bylo rozdáno 250 dotazníků. Návratnost je 64,8 %, v mém šetření se tedy vrátilo z 250 dotazníku 162.

4.4 Výzkumné prostředí

Výzkum probíhal na 3 ZŠ na vesnici a na 2 ZŠ městech. ZŠ Stachy, ZŠ Zdíkov a ZŠ Vacov. Šetření probíhalo dva měsíce v březnu a dubnu roku 2019. Výzkumné dotazníky jsem distribuovala osobně ve školách na vesnicích, které mají přibližně od 1150 do 1700 obyvatel. Jsou to malé vesnické školy s devítiletou základní docházkou. Dále jsem distribuovala dotazníky na základní škole v Českých Budějovicích a ve Vimperku. Celkem jsem oslovila 5 základních škol v Jihočeském kraji, v okolí mého trvalého bydliště, tj. Prachaticko a následně krajském městě České Budějovice. Větší počet dotazovaných dětí pochází z vesnic.

Tabulka č. 1, Pohlaví respondentů, absolutní a relativní četnost ve městě a na vesnici.

Pohlaví respondentů	Město		Vesnice	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)	absolutní četnost	relativní četnost (%)
dívky	26	16 %	59	36 %
hoši	31	19 %	46	28 %
celkem	57	35 %	105	65 %

4.5 Výzkumný soubor

Výběr respondentů je příležitostný, oslovené byly děti ve věku od šesti do dvanácti let 1. stupně základních škol. V mém případě jsem volila ruční třídění výsledků. V rámci výzkumu jsem zjistila, kolik odpovědělo celkem dívek a hochů, viz tabulka č. 2.

Tabulka č.2, Absolutní a relativní četnost dívky a hoši

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
dívky	85	52 %
hoši	77	48 %

Celkem odpovědělo 162 dětí, z toho je 85 dívek a 77 chlapců.

Průměrný věk dětí celkem byl 8,77. Průměrný věk dívek byl 8,72 a průměrný věk hochů byl 8,82. To také můžeme srovnat i v grafu č. 1 a č.2, kde je znázorněn počet respondentů dle věku žijících na vesnici a ve městě.

5. Výsledky

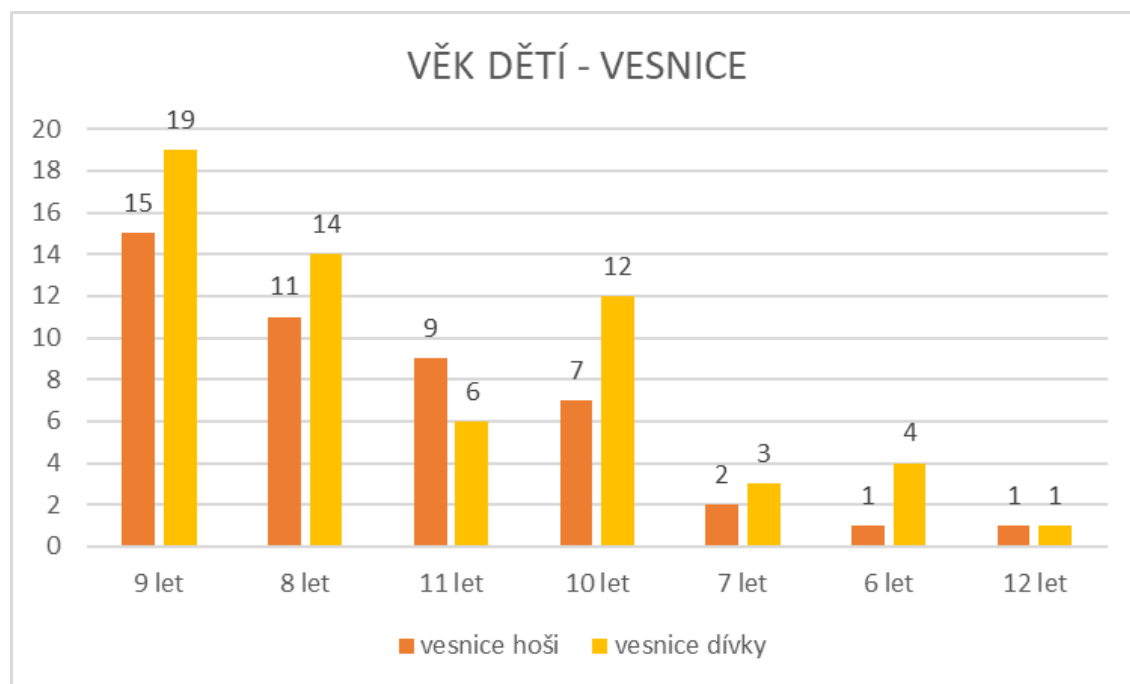
Výsledky dotazníkového šetření jsem třídila ručně a znázornila pomocí PC Excel v následujících grafech. V grafech jsou zaznamenány odpovědi na otázky z dotazníků. Otázky jsou zaměřeny na rodinu, věk dětí, volný čas a aktivity v domácnosti, oblíbené a neoblíbené domácí práce, motivující osoby k domácím pracím, odměny.

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

V grafu č.1 a č. 2 je znázorněno, kolik respondentů odpovědělo na otázku č. 1 „Kolik ti je let?“ V grafu č.1 je znázorněn věk dětí žijících na vesnici, nejvíce respondentů je ve věku 9 let. Podíváme se na graf č. 2 děti z města, věk respondentů se změnil a nejvíce dotazovaných dětí je ve věku 8 let.

Výsledky jsou znázorněny v obrázku č.1 a č.2.

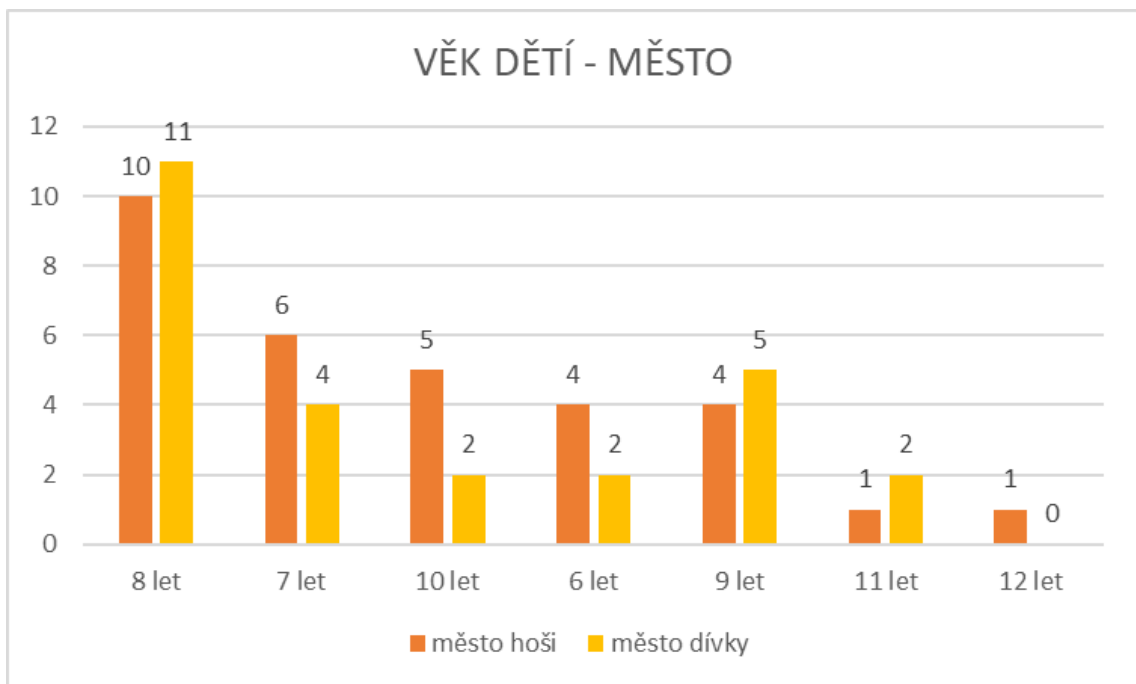
Rozložení dětí dle věku a místa bydliště viz obrázek č.1.

Obrázek č.1. Věk dětí – vesnice.

Zdroj: Vlastní výzkum

Obrázek č. 2 znázorňen věk reposndentů žijících ve městě

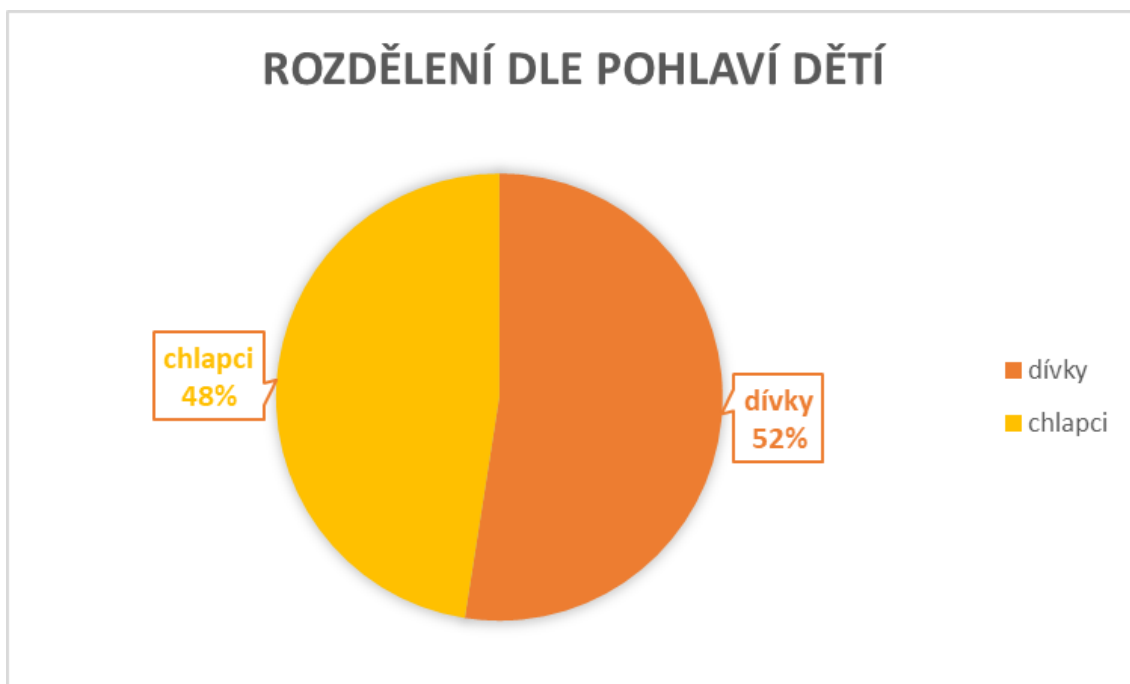

Obrázek č.2. Věk dětí město.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č.3 znázorňuje odpovědi na otázku č. 2 „Jsi chlapec nebo dívka?“ Celkem odpovědělo 162 dětí z toho je 86 dívek, vyjádřeno v procentech 53 % a 76 chlapců, vyjádřeno v procentech 47 %. V dotazníkovém šetření odpovědělo z dotazovaných dětí více dívek než chlapců mladšího školního věku, viz. obrázek č. 3. Tabulka č. 1 nám ukazuje kolik dívek pochází z vesnice a kolik z města. To samé platí i u hochů.

Rozložení dětí dle pohlaví vyjádřeno v % viz obrázek č. 3.

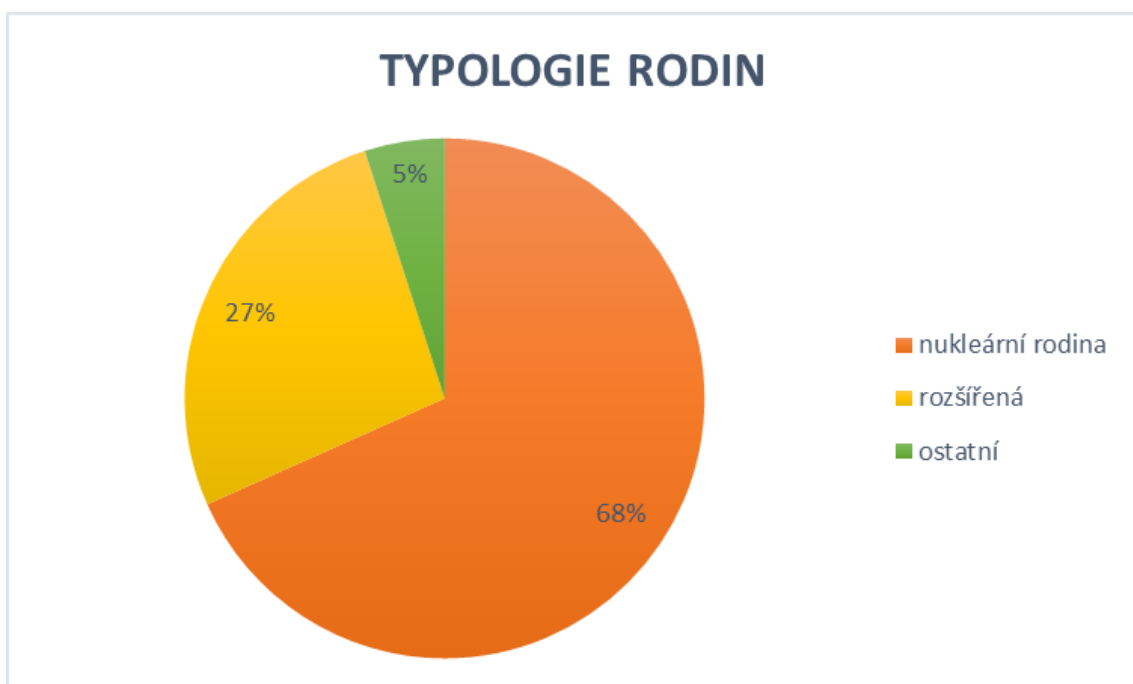

Obrázek č.3. Rozdělení dle pohlaví dětí.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 4 znázorňuje odpovědi na otázku „Zaškrtni, kdo patří do tvój rodiny?“ V nukleární rodině žije 110 respondentů (kterou tvoří otec, matka a sourozenci). V rozšířeném typu rodiny (rodiče, děti a prarodiče) vyrůstá 43 dotazovaných a ve vícegeneračních typech rodiny tj. (rodiče, děti, tety, strýc) žije 8 dotazovaných. V této otázce se propojuje teorie s praktickou částí, zde máme jasně znázorněno, jak nukleární typ rodiny vytlačuje postupně jiné typy rodin ze společenského statusu. Zde se vyjádřilo 68 % dětí, že žijí v nukleární rodině. Dalším typem rodiny je rodina rozšířená, tj. rodiče, děti a prarodiče 27 % a 5 % dětí uvádí vícegenerační rodiny. Nejméně se setkáváme s rodinou vícegenerační, která byla dříve velmi rozšířená, ale v dnešní moderní době již pomalu zaniká.

Odpovědi respondentů na otázku „Zaškrtni, kdo patří do tvój rodiny?“ je znázorněna v % viz obrázek č.4.

Obrázek č.4. Typologie rodin.

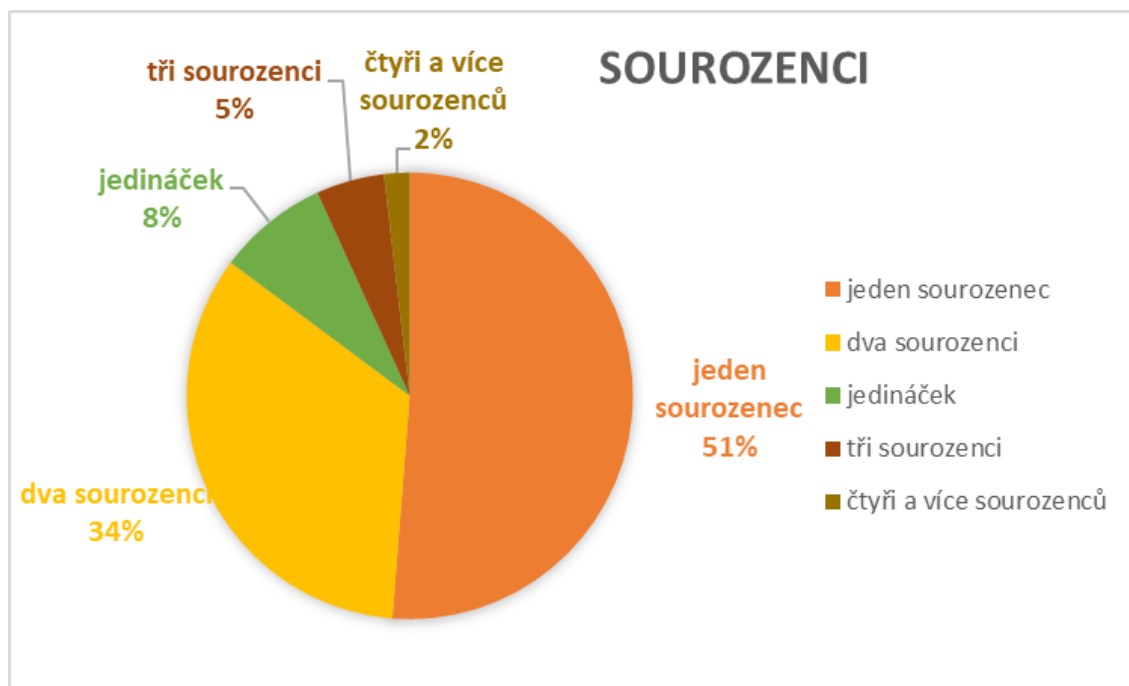
Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 5 jsou znázorněny výsledky na otázku „Máš sourozence?“

V dotazníkovém šetření respondenti mimo jiné odpovídali, zda mají či nemají sourozence a kolik. Zjistila jsem, nejčastěji se opakuje vzorec otec, matka a 2 děti. Otec matka a 3 děti. To znamená, že nejčastěji se setkáváme s rodinou nukleární. Nejvíce zastoupení je u odpovědi „jeden sourozenec“ zvolilo 83 respondentů, v procentech vyjádřeno 51 %. Další odpověď „dva sourozenci“ zvolilo 55 dětí, v procentech vyjádřeno 34 %. Opověď „jsi jedináček“ zvolilo 13 dětí, v procentech vyjádřeno 8 %. Další odpověď „tři sourozenci“ zvolilo 8 respondentů, vyjádřeno v procentech 5 % a poslední možnost „čtyři a více sourozenců“ zvolily 3 děti, vyjádřeno v procentech 2 %.

Názory respondentů na otázku „Máš sourozence?“ jsou vyjádřeny v obrázku č. 5.

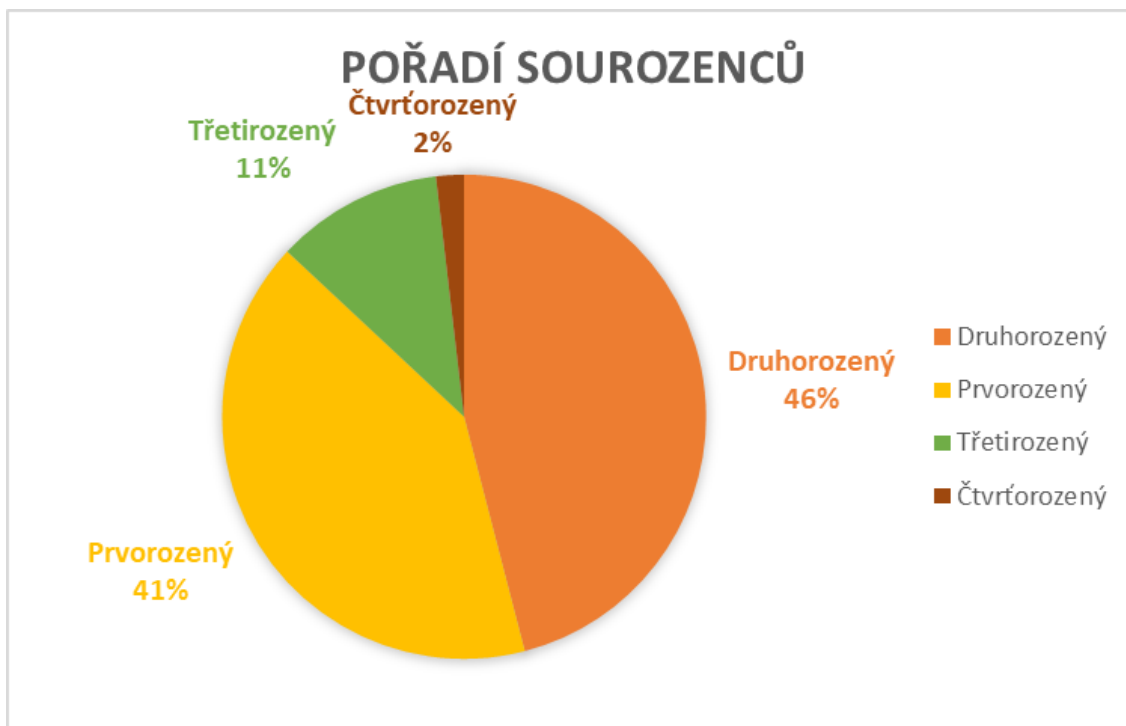

Obrázek č.5. Sourozenci.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 6 jsou odpovědi na otázku „Kolikátý jsi v pořadí?“ tato otázka úzce navazuje na předešlou, ve které děti odpovídaly, kolik mají sourozenců. Nejčastější odpovědí na tuto otázku bylo, „narodil/a jsem se druhý/á v pořadí“ odpovědělo 74 z dotazovaných respondentů a v procentech vyjádřeno 46 %. Další odpovědí je „prvorozený“, odpovědělo 66 dotazovaných dětí a v procentech vyjádřeno 41 %. Následuje „narodil/a jsem se třetí v pořadí“, zde odpovědělo 18 dotazovaných, v procentech vyjádřeno 11 %. Nejmenší zastoupení má „čtvrtý/á v pořadí“, odpověděly 3 respondenti a vyjádřeno v procentech 2 %. Z výzkumu vyplývá, že se nejčastěji objevuje klasická rodina s jedním nebo dvěma dětmi.

Výsledky jsou zobrazeny v procentech v obrázku č. 6. Každé dítě mohlo zvolit odpověď, která uvádí pořadí sourozenců.

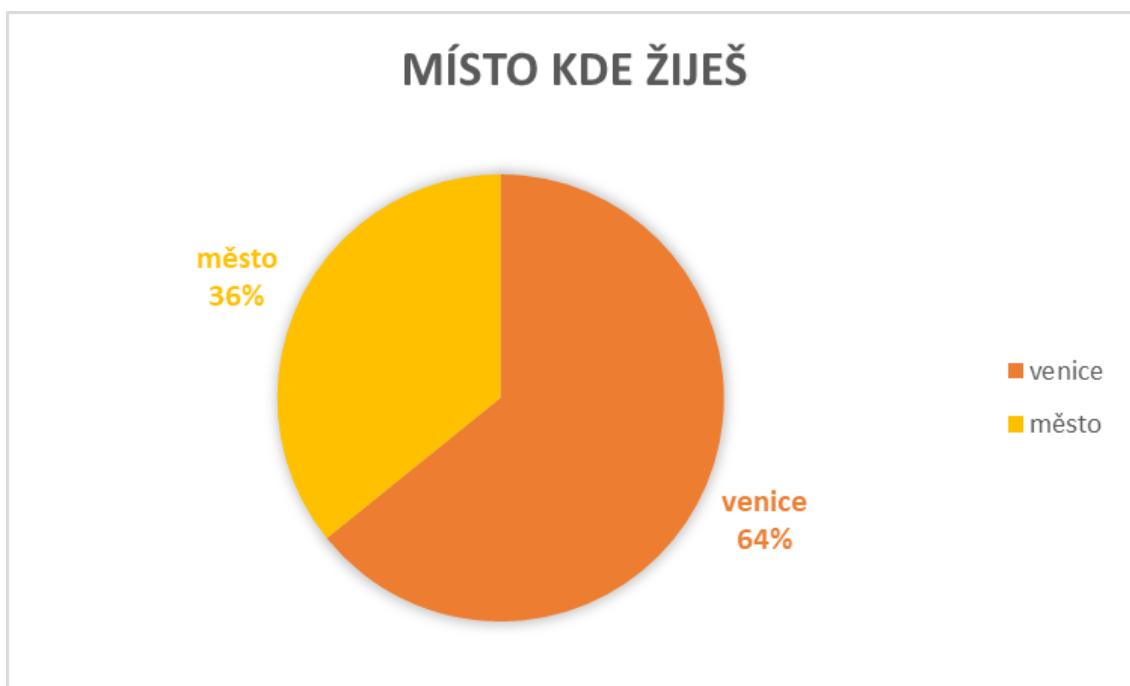

Obrázek č.6. Pořadí sourozenců.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 7 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku „Kde žiješ?“ Otázky číslo 6 a 7 v dotazníkovém šetření spolu opět úzce souvisejí. Nejprve byla respondentům položena otázka: „Kde žiješ?“ v tom smyslu, zda dotazovaný žije ve městě nebo na vesnici. Nejvíce z dotazovaných dětí žije na vesnici a to celkem 104 dětí ze 162, v procentech vyjádřeno 64 %. Zbýlých 58 dětí žije ve městě, v procentech vyjádřeno 36 %.

Odpovědi na místo, kde žiješ, jsou znázorněny v obrázku č.7. Zde můžeme vidět, že více dotazovaných dětí žije na vesnici.

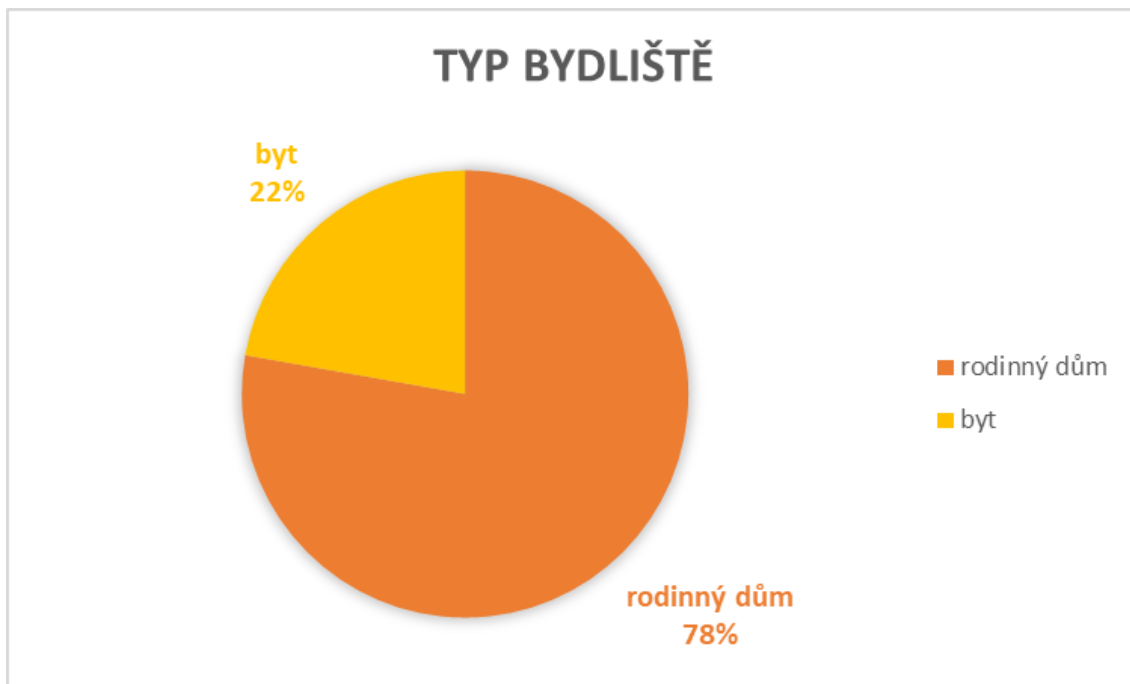

Obrázek č.7. Místo, kde žiješ?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 8 znázorňuje odpovědi na otázku „Kde bydlíš?“ To ve smyslu, zda žijí v bytě nebo v rodinném domě. Z této odpovědi můžeme vyčíst, že více dotazovaných dětí bydlí v rodinném domě, celkem 126, v procentech vyjádřeno 78 %. V bytě bydlí 36 dotazovaných dětí, vyjádřeno v procentech 22 %. Z toho můžeme vyvodit závěr, že i děti žijící ve městě nemusí bydlet v bytech.

Odpovědi respondentů na otázku „Kde bydlíš?“ znázorněny v obrázku č.8.

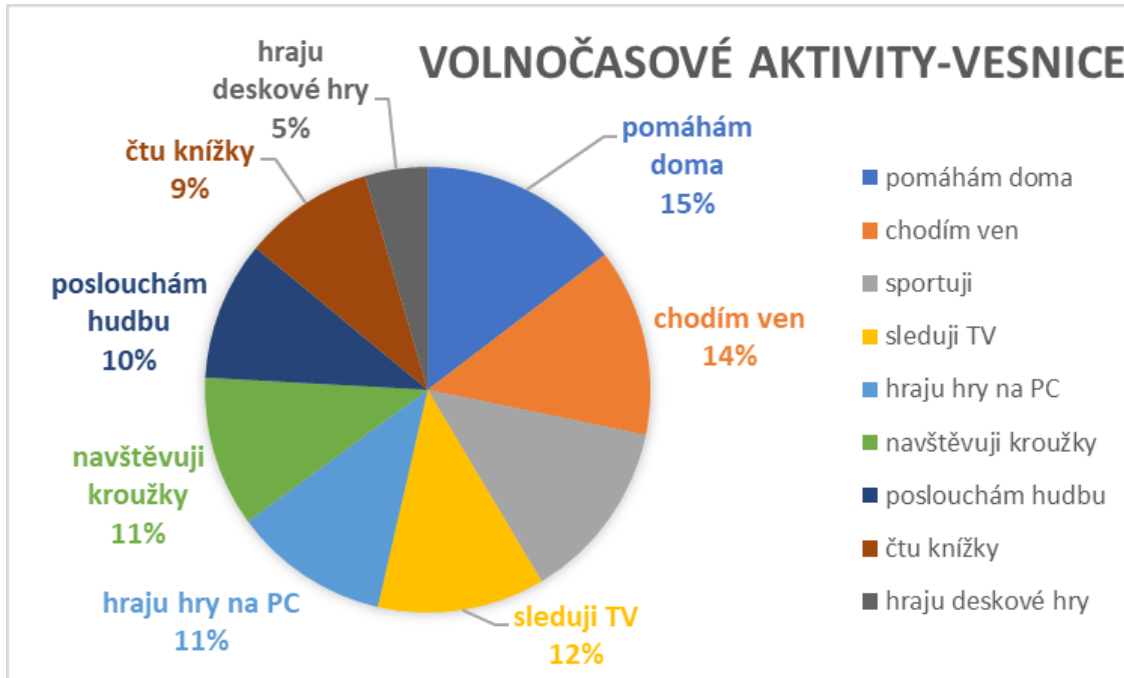

Obrázek č.8. Typ bydliště.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 9 a 10 jsou znázorněny odpovědi dětí na otázku „Jak trávíš svůj volný čas?“ V této otázce měly děti možnost vybrat více odpovědí. Plejáda činností byla opravdu velmi rozmanitá. Děti zde mohly označit více než jednu odpověď. Volnočasová aktivita je pro děti čas, který mohou využívat dle své libosti, je to čas určen jen pro ně. Tuto otázku jsem rozdělila do dvou grafů. Nejčastější zastoupení má odpověď „pomáhám doma“, kterou zvolilo 71 respondentů z vesnice, kterou vykonávají v rámci jejich volného času, v procentech vyjádřeno 15 %. Druhou nejčastější odpovědí je „chodím ven“, kterou zvolilo 66 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. Třetí odpověď, kterou zvolilo 64 respondentů je „sportuji“, v procentech vyjádřeno 13 %. „Sleduji TV“ zvolilo 59 respondentů, v procentech vyjádřeno 12 %. „Hraji hry na PC“ zvolilo 55 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. „Navštěvuji kroužky“ zvolilo 53 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. „Poslouchám hudbu“ zvolilo 49 respondentů, v procentech vyjádřeno 10 %. „Čtu knížky“ zvolilo 46 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %. „Hraji deskové hry“ zvolilo 22 respondentů, v procentech vyjádřeno 5 %.

Odpovědi dětí z vesnice na otázku „Jak trávíš svůj volný čas?“, viz obrázek č.9.

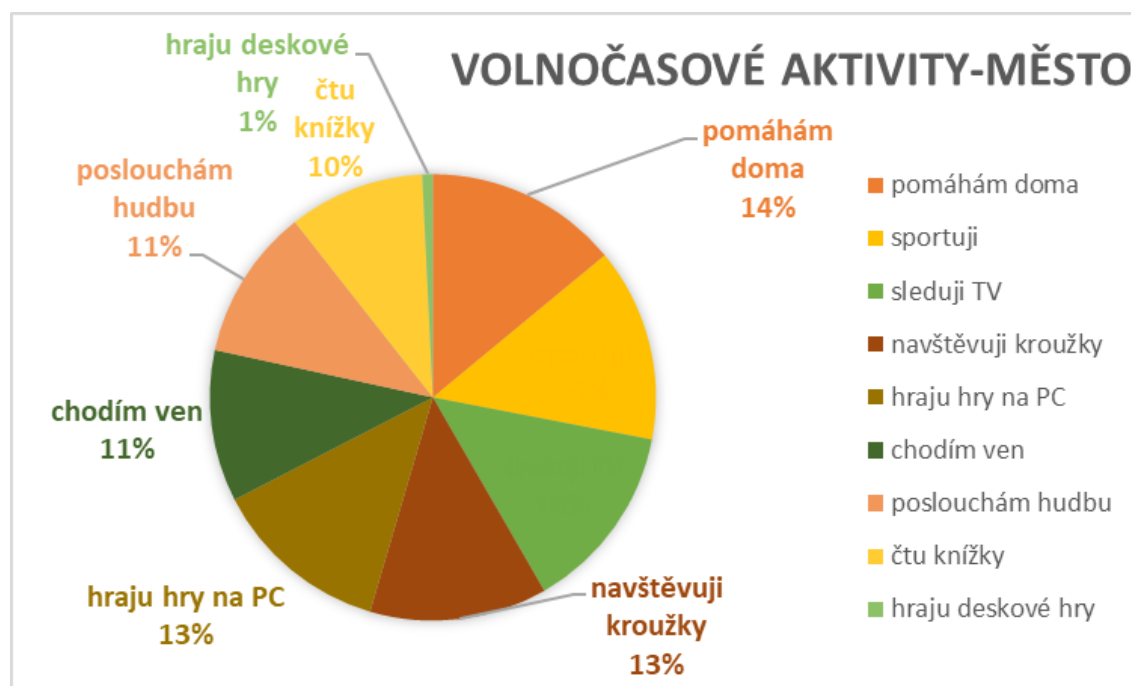

Obrázek č.9. Volnočasové aktivity-vesnice.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 10 jsou znázorněny odpovědi respondentů žijících ve městě. Nejčastější zastoupení má odpověď „pomáhám doma“, kterou zvolilo 37 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. Odpověď „sportuji“ zvolilo také 37 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. „Sleduji TV“ zvolilo 36 respondentů, v procentech vyjádřeno 13 %. „Navštěvuji kroužky“ zvolilo 34 respondentů, v procentech vyjádřeno 13 %. „Hraji hry na PC“ zvolilo 34 respondentů, v procentech vyjádřeno 13 %. „Chodím ven“ zvolilo 29 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. „Poslouchám hudbu“ zvolilo 29 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. „Čtu knížky“ zvolilo 26 respondentů, v procentech vyjádřeno 10 %. „Hraji deskové hry“ zvolilo 2 respondenti, v procentech vyjádřeno 1 %.

Odpovědi dětí z města na otázku „Jak trávíš svůj volný čas?“ viz obrázek č.10.

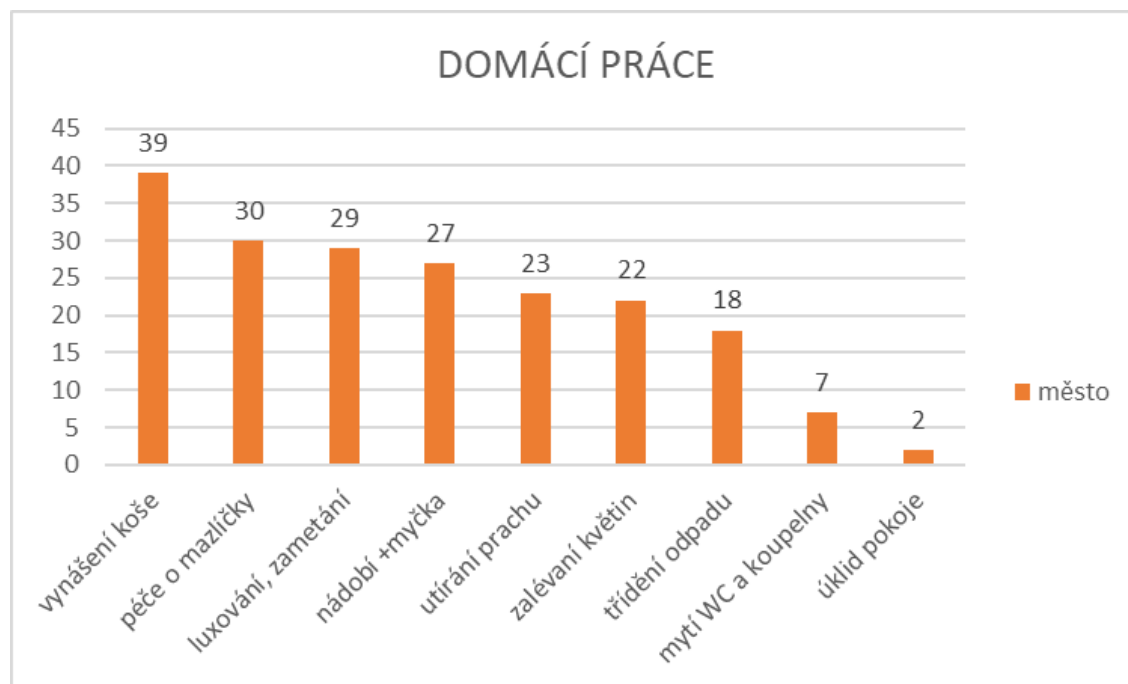

Obrázek č.10. Volnočasové aktivity-město.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 11 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku „Které z následujících domácích prací sám/sama vykonáváš?“. Vyhodnocení této otázky jsem rozdělila do dvou grafů, V prvním grafu jsou odpovědi respondentů z města. Seznam domácích prací, které doma děti vykonávají, je také velmi pestrý. Otázka v dotazníku byla postavena tak, že děti mohly vybrat více možností a samy mohly uvést činnost, která nebyla v nabídce. Nejčastější zastoupení má odpověď „vynášení odpadkového koše“, kterou zvolilo celkem 39 respondentů, v procentech vyjádřeno 20 %. Druhá nejčastější odpověď „péče o domácí mazlíčky“ zvolilo 30 respondentů, v procentech vyjádřeno 15 %. Třetí nejčastější odpověď „luxování, zametání“ zvolilo 29 respondentů, v procentech vyjádřeno 15 %. Další nejčastější odpověď „nádobí, myčka“ zvolilo 27 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. Odpověď „utírání prachu“ zvolilo 23 respondentů, v procentech vyjádřeno 12 %. Odpověď „zalévání kytěk“ zvolilo 22 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. Odpověď „třídění odpadu“ zvolilo 18 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %. Odpověď „mytí WC či koupelny“ zvolilo 7 respondentů, vyjádřeno v procentech 3 %. Nejméně zvolená je „úklid pokoje“, zvolily 2 respondenti, v procentech vyjádřeno 1 %.

Odpovědi respondentů z města na otázku „Které z následujících domácích prací sám/sama vykonáváš?“ viz obrázek č.11.

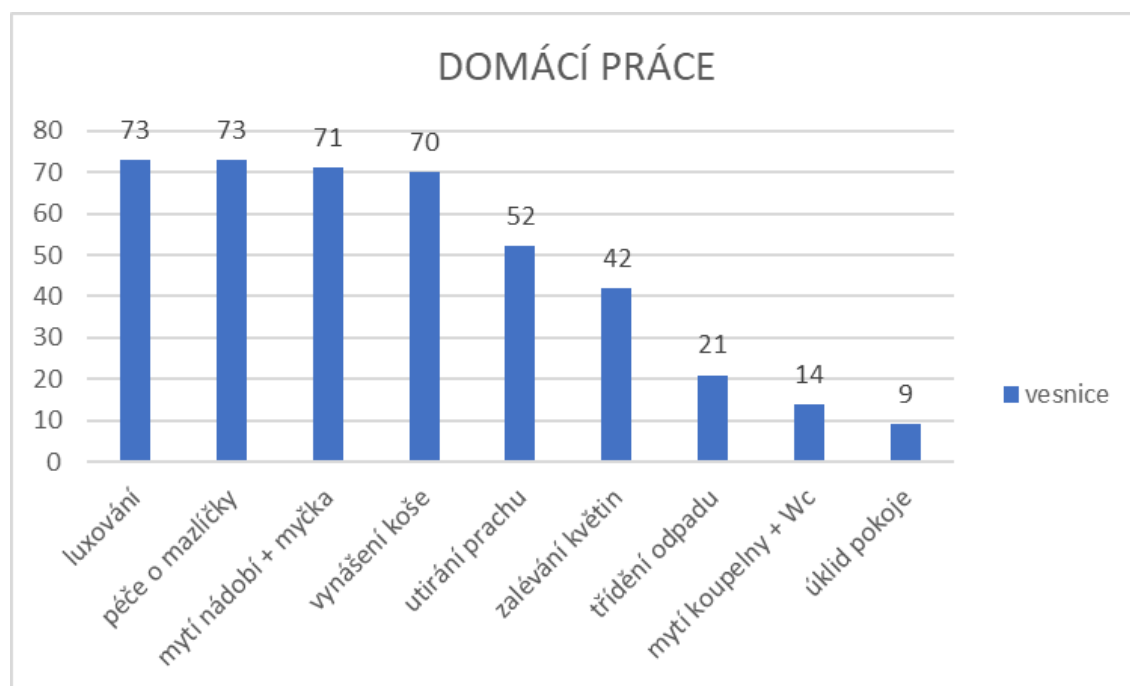

Obrázek č. 11. Domácí práce.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 12 znázorňuje odpovědi respondentů z vesnice na otázku „Které z následujících domácích prací sám/sama vykonáváš?“ odpovědi se liší od odpovědí dětí z města. Největší zastoupení má odpověď „luxování“, kterou zvolilo 73 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. Další odpověď „péče o mazlíčky“ zvolil stejný počet respondentů a to 73, v procentech vyjádřeno 17 %. Další nejčastější odpovědí je „mytí nádobí, myčka“, kterou zvolilo 71 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. Následuje odpověď „vynášení koše“, zvolilo 70 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. „Utírání prachu“ zvolilo 52 respondentů, v procentech vyjádřeno 12 %. Další odpovědí je „zalévání květin“, kterou zvolilo 42 respondentů, v procentech vyjádřeno 10 %. Odpověď „třídění odpadu“ si zvolilo 21 respondentů, v procentech vyjádřeno 5 %. „Mytí koupelny či WC“ si zvolilo 14 respondentů, v procentech vyjádřeno 3 %. Poslední odpovědí je „úklid pokoje“, kterou zvolilo 9 respondentů, v procentech vyjádřeno 2 %.

Odpovědi respondentů z vesnice, jsou znázorněny v obrázku č.12.

Obrázek č. 12. Domácí práce.

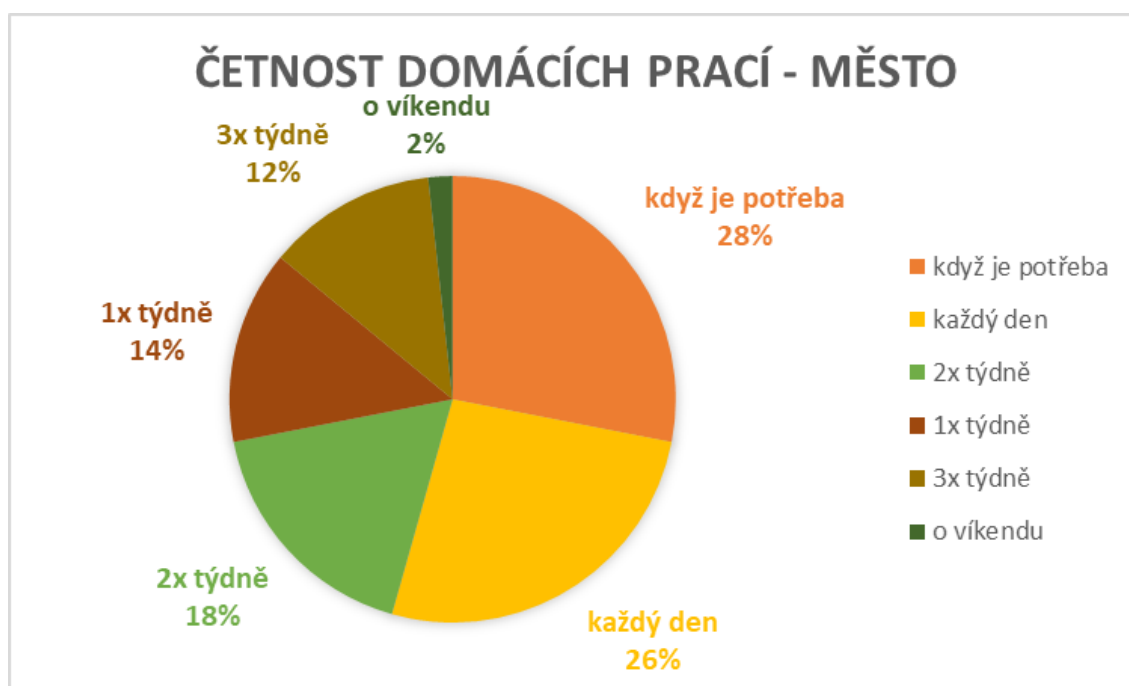
Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č.13 jsou znázorněny odpovědi respondentů žijících ve městě na otázku „Jak často dané domácí práce vykonáváš?“ Tato otázka je otevřená, zde mohly respondenti vložit svou odpověď.

Velmi důležitou informací je také to, jak často děti výše zmíněné práce vykonávají. Nejčastější zastoupení měla odpověď, „když je potřeba“ takto odpovědělo 16 z dotazovaných dětí, v procentech vyjádřeno 28 %. Druhou nejčastější odpovědí je „každý den“ zvolilo 15 respondentů, v procentech vyjádřeno 26 %. Třetí nejčastější odpovědí je „2x týdně“, zvolilo 10 respondentů, v procentech vyjádřeno 18 %. Odpověď „1x za týden“, zvolilo 8 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. Odpověď „3x za týden“, zvolilo 7 respondentů, v procentech vyjádřeno 12 %. Poslední možnost, kterou zvolil 1 respondent je odpověď „o víkendu“, v procentech vyjádřeno 2 %.

Informace o pravidelnosti a četnosti výkonu domácích prací dětí žijících ve městě, jsou uvedeny v obrázku č.13.

Obrázek č. 13. Četnost domácích prací-město.

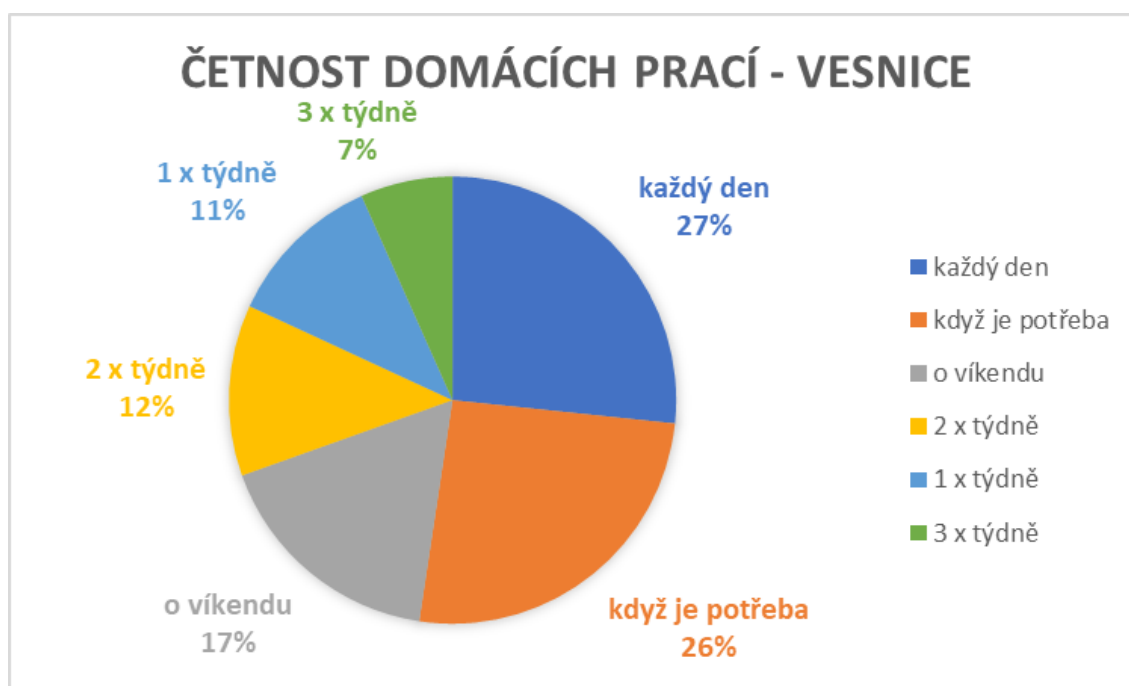
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 14 znázorňuje odpovědi respondentů žijících na vesnici na otázku „Jak často dané domácí práce vykonáváš?“

Odpovědi na četnost domácích prací se liší od dětí žijících ve městě. Nejčastěji je odpověď „každý den“, kde odpovědělo 28 respondentů, v procentech vyjádřeno 27 %. Druhou nejčastější odpovědí je „když je potřeba“ a zde odpovědělo 27 respondentů, v procentech vyjádřeno 26 %. Další četnost domácích prací je odpověď „o víkendu“ a tu zvolilo 18 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. Odpověď „dvakrát týdně“ zvolilo 13 respondentů, v procentech vyjádřeno 12 %. Odpověď „1x týdně“ zvolilo 12 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. Poslední možnost odpovědí je „3x týdně“ zvolilo 7 respondentů, v procentech vyjádřeno 7 %.

Když se podíváme na tabulku č. 13 a č. 14 vidíme, že četnost domácích prací se liší.

Informace o pravidelnosti a četnosti domácích prací dětí žijících na vesnici, viz obrázek č. 14.

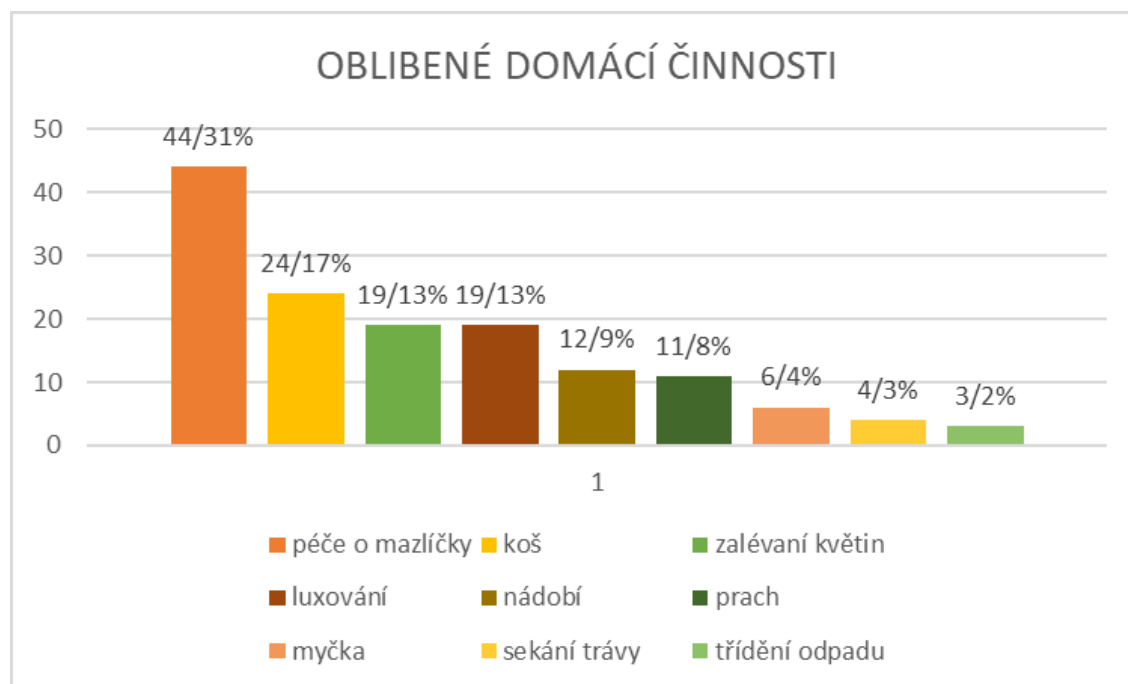

Obrázek č.14. Četnost domácích prací-vesnice.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č.15 znázorňuje odpovědi na otázku „Která z výše uvedených domácích prací je tvá nejoblíbenější?“ V rámci dotazníkového šetření bylo zjišťováno, jakou práci děti vykonávají nejraději. Respondenti mohli opět uvést více odpovědí. V grafu je vidět, že nejraději děti pomáhají „s péčí o mazlíčky“ a to celkem 44 respondentů, v procentech vyjádřeno 31 %. Druhou oblíbenou činností je „vynášení koše“, odpovědělo celkem 24 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. Se stejným počtem odpovědí je další v pořadí „luxování a zalévání květin“, 19 respondentů u každé odpovědi, v procentech vyjádřeno 13 %. 12 dotazovaných respondentů odpovědělo, že jejich nejoblíbenější domácí činností je „mytí nádobí“, v procentech vyjádřeno 9 %. „Utírání prachu“ zvolilo 11 respondentů, v procentech vyjádřeno 8 %. „Uklízení myčky“ zvolilo 6 respondentů, v procentech vyjádřeno 4 %. „Sekání trávy“ zvolili 4 respondenti, v procentech vyjádřeno 3 %. A nejméně oblíbená činnost je „třídění odpadu“, zvolilo 3 respondenti, v procentech vyjádřeno 2 %.

Názory respondentů na otázku „Která z výše uvedených prací je tvá nejoblíbenější?“ viz obrázek č. 15.

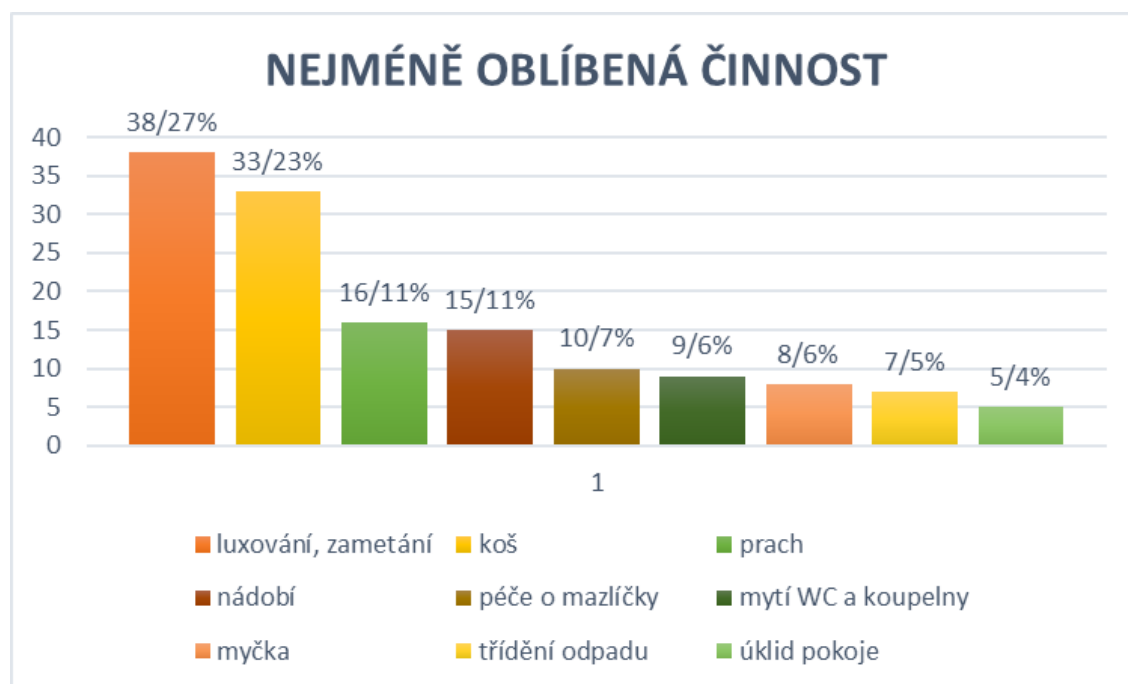

Obrázek č.15. Oblíbené domácí činnosti.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 16 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku „Která domácí činnost je nejméně oblíbená?“ Názory respondentů jsou také velmi zajímavé. Nejméně oblíbená činnost je „luxování, zametání“, kterou zvolilo 38 respondentů, v procentech vyjádřeno 27 %. Druhou nejméně oblíbenou činností je „vynášení koše“, kterou zvolilo 33 respondentů, v procentech 23 %. Další činností je „utírání prachu“, kterou zvolilo 16 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. Odpověď „mytí nádobí“ zvolilo 15 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. Odpověď „péče o mazlíčky“ zvolilo 10 respondentů, v procentech vyjádřeno 7 %. Další činností, kterou zvolilo 9 respondentů, je „mytí koupelny, či WC“, v procentech vyjádřeno 6 %. „Vyklízení myčky“ zvolilo 8 respondentů, v procentech vyjádřeno 6 %. Činnost „utírání prachu“ zvolilo 7 respondentů, v procentech vyjádřeno 5 %. Poslední činnost, kterou zvolilo 5 respondentů, je „úklid pokoje“, v procentech vyjádřeno 4 %.

Odpovědi respondentů na otázku „Která domácí činnost je nejméně oblíbená?“ viz obrázek č.16.

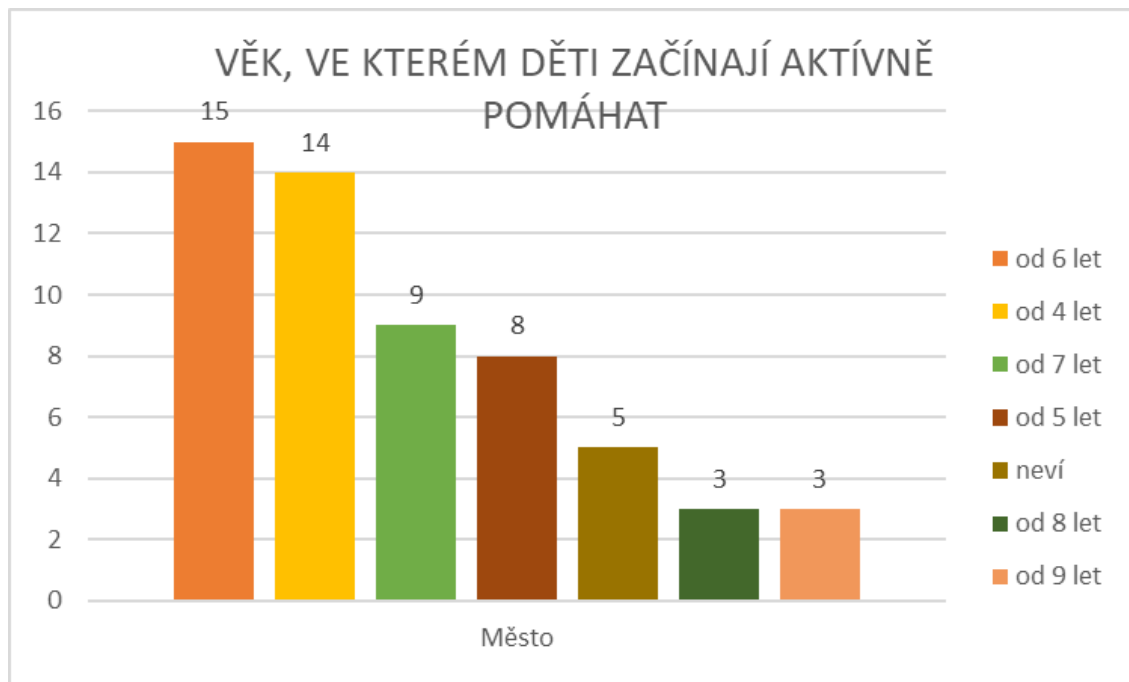
Obrázek č. 16. Nejméně oblíbená činnost.

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti byli tázáni „Od jakého věku pomáháš s domácími pracemi pravidelně?“ Odpovědi z této otázky jsme rozdělila do tří grafů.

V grafu č. 17 jsou odpovědi respondentů z města. Některé děti byly schopny orientačně uvést, od kdy domácí práce vykonávají a jiné si nepamatují, kdy začaly pomáhat v domácnosti rodičům. Tato otázka byla otevřená a zde mohly děti napsat odpověď. Výzkum jsem rozdělila na děti z města a z vesnice. A také na dívky a hochy. Nejčastěji děti uvádějí, že aktivně pomáhají od „šesti let“ a to je 15 dotazovaných respondentů a vyjádřeno v procentech 26 %. Druhou nejčastější odpovědí je, že pomáhají „od 4 let“. Odpovědělo 14 dotazovaných a v procentech vyjádřeno je 25 %. Třetí nejčastější odpověď je „od 7 let“, kterou zvolilo 9 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 16 %. Pomáhám „od 5 let“ uvedlo 8 respondentů, v procentech vyjádřeno 14 %. „Nevím“ uvedlo 5 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %. Pomáhám „od 8 let“ uvádí 3 z dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 5 %. Poslední odpověď pomáhám „od 9 let“ uvádí 3 respondenti, v procentech vyjádřeno 5 %.

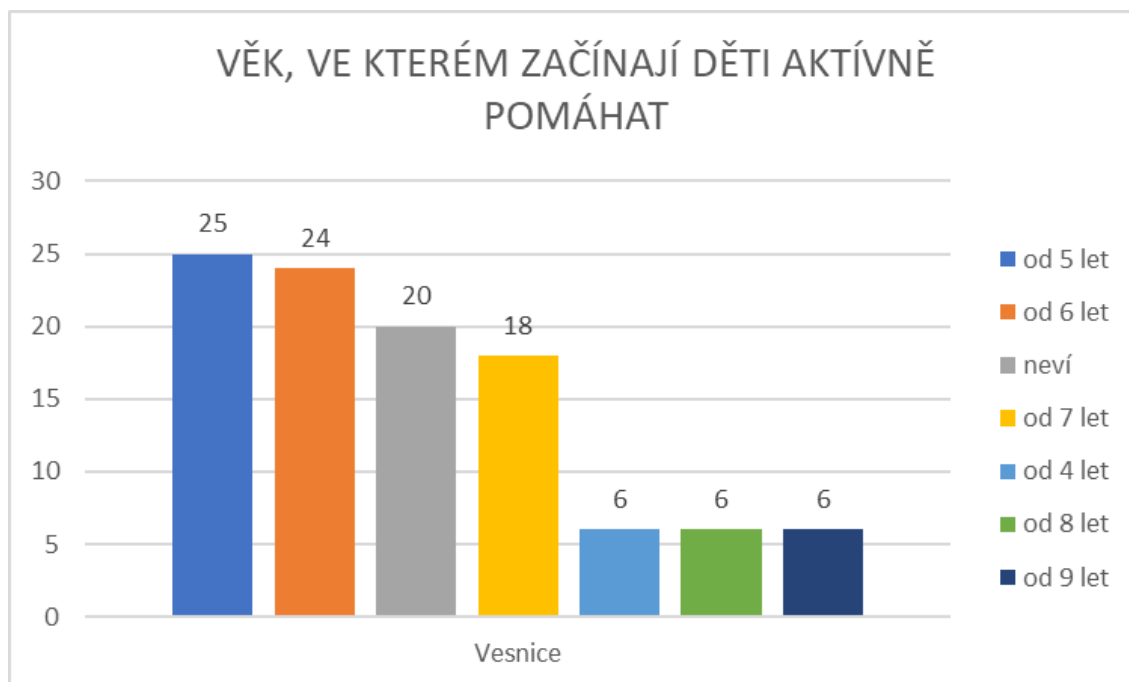
Názory respondentů z města na otázku „Od jakého věku pomáháš s domácími pracemi pravidelně?“ znázorněny na obrázku č.17.

Obrázek č.17. Věk, ve kterém děti začínají aktivně pomáhat. Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 18 znázorňuje odpovědi dětí žijících na vesnici. Zde se odpovědi liší od odpovědí dětí ve městě. Nejčastěji děti uvádí, že aktivně začaly pomáhat „od 5 let“, tuto odpověď zvolilo 25 respondentů, v procentech vyjádřeno 24 %. Další nejčastější odpověď je „od 6 let“, v procentech vyjádřeno 23 %. Odpověď „nevím“ zvolilo celkem 20 respondentů, v procentech vyjádřeno 19 %. Další odpovědí je pomáham „od 7 let“ a tuto možnost zvolilo 18 respondentů, v procentech vyjádřeno 17 %. Odpovědi „od 4 let“, „od 8 let“ a „od 9 let“ zvolilo stejně 6 respondentů, vyjádřeno v procentech 5 %.

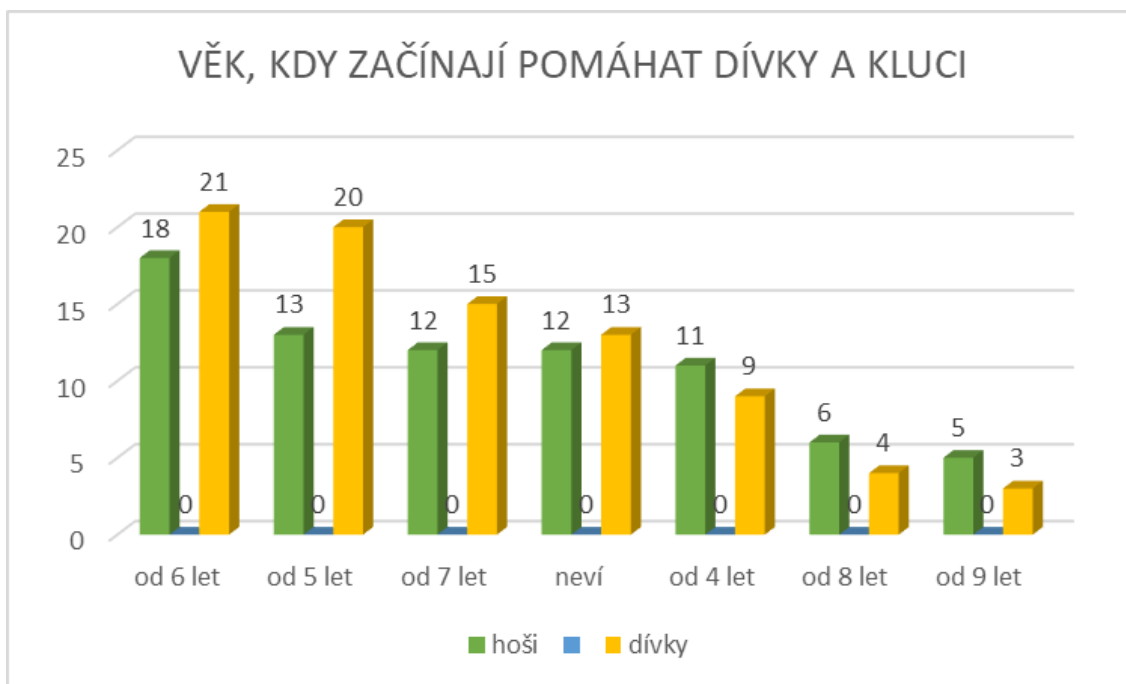
Názory respondentů z vesnice na otázku „Od jakého věku pomáháš s domácími pracemi pravidelně?“ jsou znázorněny na obrázku č. 18.

Obrázek č.18. Věk, ve kterém začínají děti aktivně pomáhat. Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 19 jsou odpovědi dětí rozděleny na dívky a hochy. Zde můžeme vidět, jak se liší hodnoty výsledků. Mohu z výsledného šetření říci, že nejčastější věk, kdy děti začínají aktivně s pomocí domácnosti je věk kolem 6 let. Jak u hochů tak u dívek.

Nározy dívek a hochů na otázku „Od jakého věku pomáhaš s domácími pracemi pravidelně?“ viz obrázek č. 19.

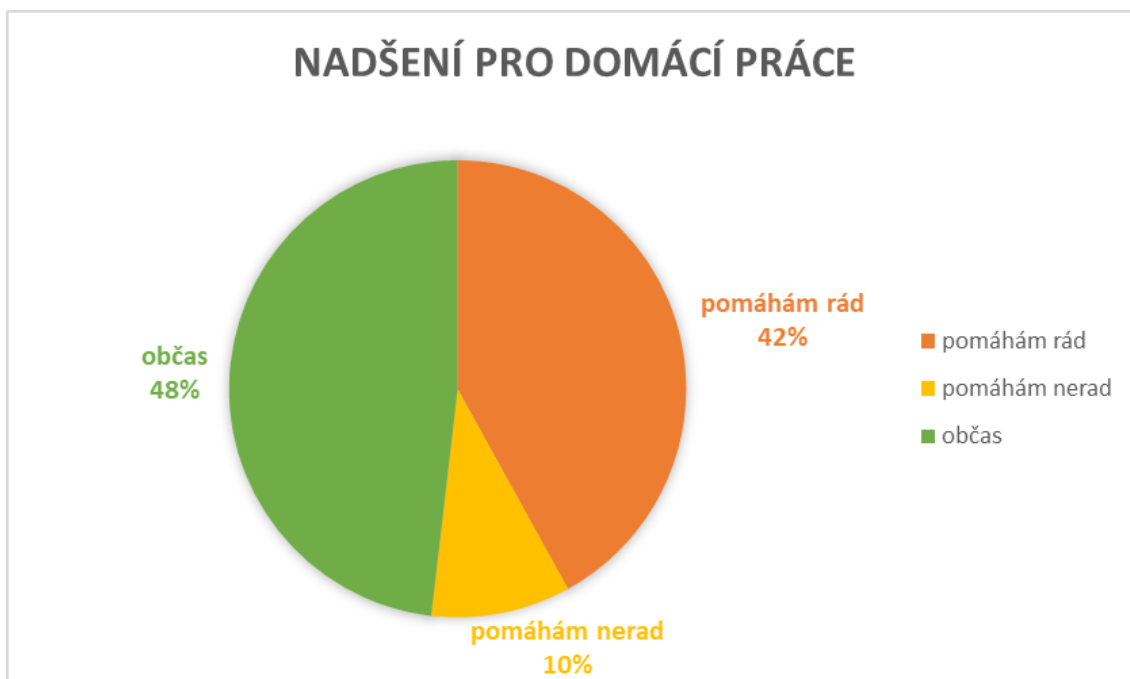

Obrázek č. 19. Věk, kdy začínají pomáhat dívky a kluci.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 20 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku „Pomáhaš rád/rada s domácími pracemi?“ Některé děti odpovídaly, že s domácími pracemi pomáhají rády. Zde měly děti výběr ze tří možností. Nejčastější zastoupení měla odpověď „občas“, kterou zvolilo 78 respondentů, v procentech vyjádřeno 48 %. Druhou nejčastější odpovědí je „pomáhám rád“, tuto možnost zvolilo 68 respondentů, v procentech vyjádřeno 42 %. Odpověď „pomáhám nerad“ zvolilo 16 respondentů, v procentech vyjádřeno 10 %.

Následující obrázek č.20 ukáže, kolik dětí s domácími pracemi pomáhá rádo a kolik ne.

Obrázek č. 20. Nadšení pro domácí práce.

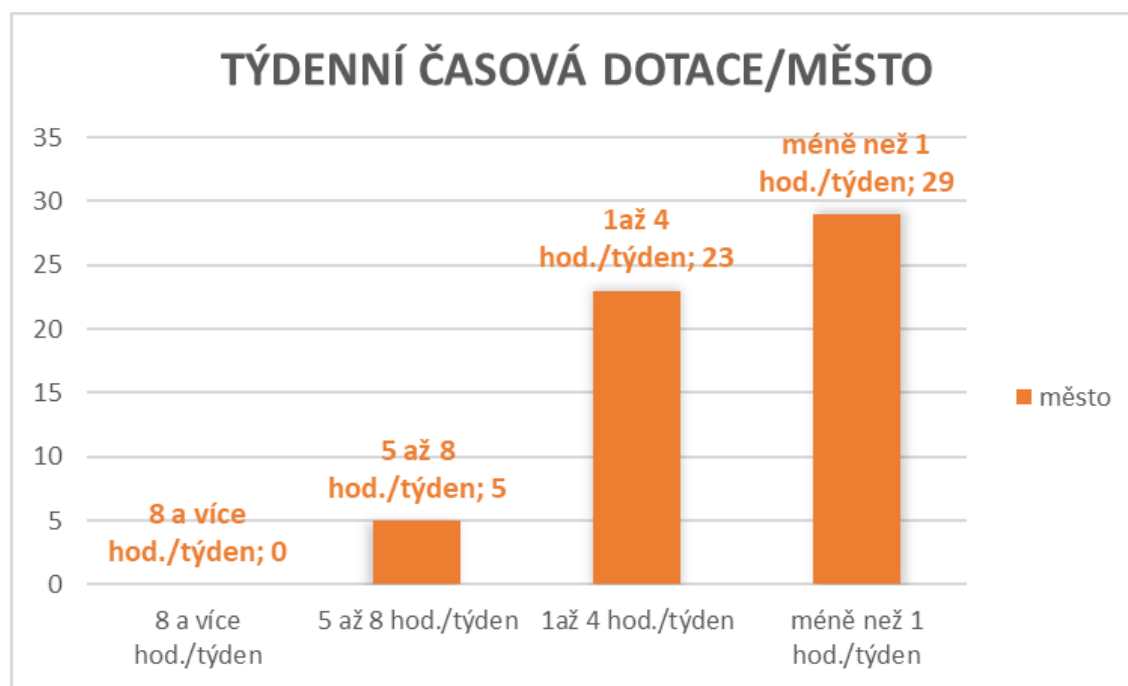
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 21 znázorňuje odpovědi na otázku „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“ Zde měly také možnost vybrat jednu ze 4 nabízených možností. A respondenty jsem rozdělila na děti z města a děti z vesnice. Následně jsem je rozdělila na dívky a hochy. Výsledky jsou zaznamenány v grafech 21, 22 a 23.

„Méně než jednu hodinu týdně“, zvolilo 29 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 51 %. Další odpověď „1 až 4 hodiny týdně“ zvolilo 23 respondentů, v procentech vyjádřeno 40 %. Odpověď „5 až 8 hodin týdně“ zvolilo 5 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %. Poslední možnost „8 a více hodin“ zvolilo 0 respondentů. Děti z města tráví méně než 1 hodinu týdně domácími pracemi.

V obrázku č. 21 jsou znázorněny odpovědi respondentů žijících ve městě na otázku „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“

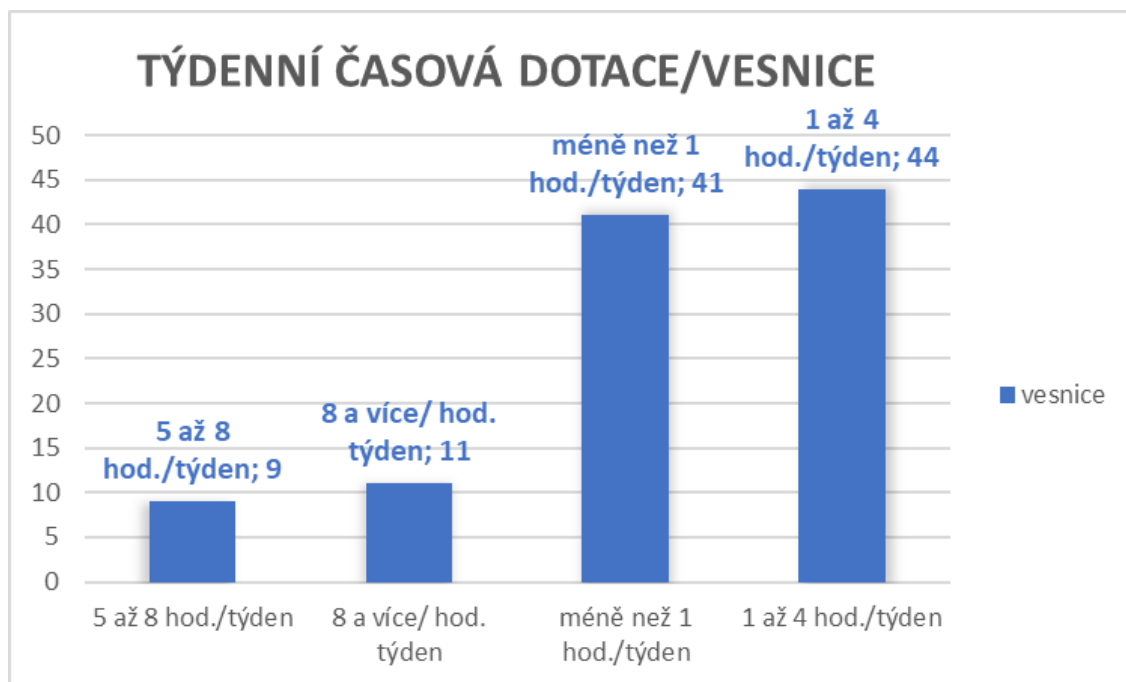

Obrázek č.21. Týdenní časová dotace/město.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 22 znázorňuje možnosti, které si mohly děti zvolit v otázce „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“ Zde jsou odpovědi dětí žijících na vesnici, hodnoty jsou vyrovnány jako s dětmi z města, ale nejvíce dětí zvolilo možnost „1-4hod.týdně“ a to 44 respondentů, v procentech vyjádřeno 42 %. Další odpovědí je „méně než 1 hod.týdně“ a tu zvolilo celkem 41 respondentů, v procentech vyjádřeno 39 %. Odpověď „8 a více hod.týdně“ zvolilo 11 respondentů, v procentech vyjádřeno 10 %. Poslední možnou odpověď „5 až 8 hod.za týden“ zvolilo 9 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %.

Na obrázku č. 22 jsou odpovědi respondentů žijících na vesnici na otázku „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“

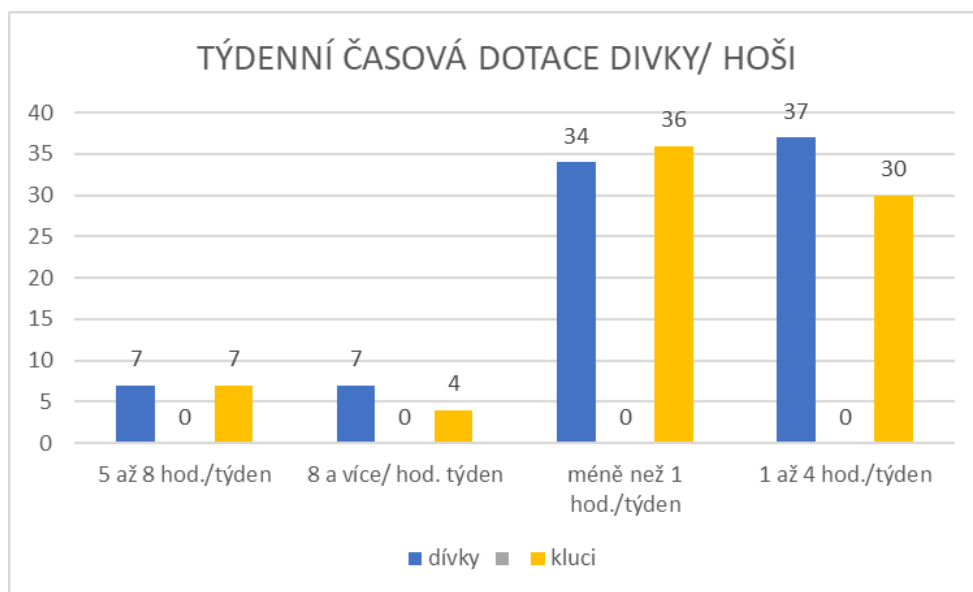

Obrázek č.22. Týdenní časová dotace/vesnice.

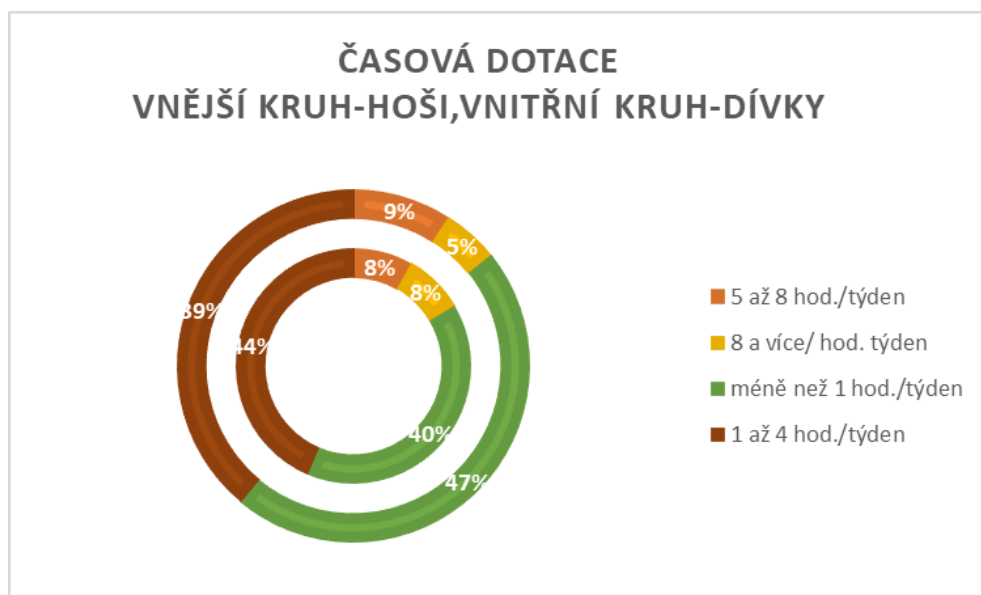
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 23 a 24 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“ Zde jsou respondenti rozděleny na dívky a hochy. I zde se nám odpovědi dětí shodují a nejčastější možnost, kterou děti zvolily je odpověď „1 až 4 hod. za týden“ a druhá je „méně než 1 hod. za týden“. Zde vidíme, kolik času tráví děti pomocí v domácnosti.

Znázorněny odpovědi dívek a hochů na otázku „Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi?“ jsou na obrázku č. 23 děti v absolutní četnosti a v obrázku č. 24 je časová dotace vyjádřena v procentech.

Obrázek č. 23. Týdenní časová dotace dívky/hoši. Zdroj: Vlastní výzkum

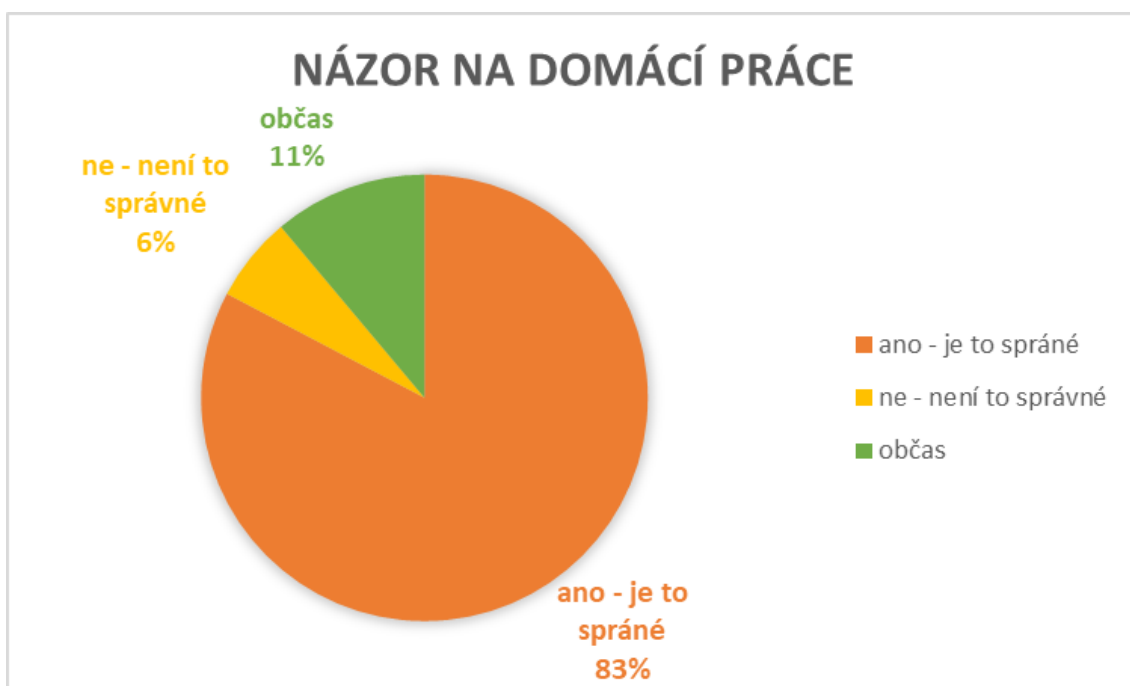

Obrázek č. 24. Časová dotace.

Zdroj: Vlastní výzkum

V Grafu číslo č. 25 jsou znázorněny odpovědi na otázku „Co si myslíš, je správné, aby děti pomáhaly s domácími pracemi?“ Respondenti byly tázáni na to, zda souhlasí s vykonáváním domácích prací. Nejvíce zastoupena je odpověď „ano“, je správné, aby děti pomáhaly s domácími pracemi a to je 134 respondentů, v procentech vyjádřeno 83 %, odpověď „občas“ zvolilo 11 respondentů, v procentech vyjádřeno 11 %. Nejmenší zastoupení měla odpověď „ne“ s počtem respondentů 10, v procentech vyjádřeno 6 %.

Názory respondentů na otázku „Co si myslíš, je správné, aby děti pomáhaly s domácími pracemi?“ viz obrázek č. 25.

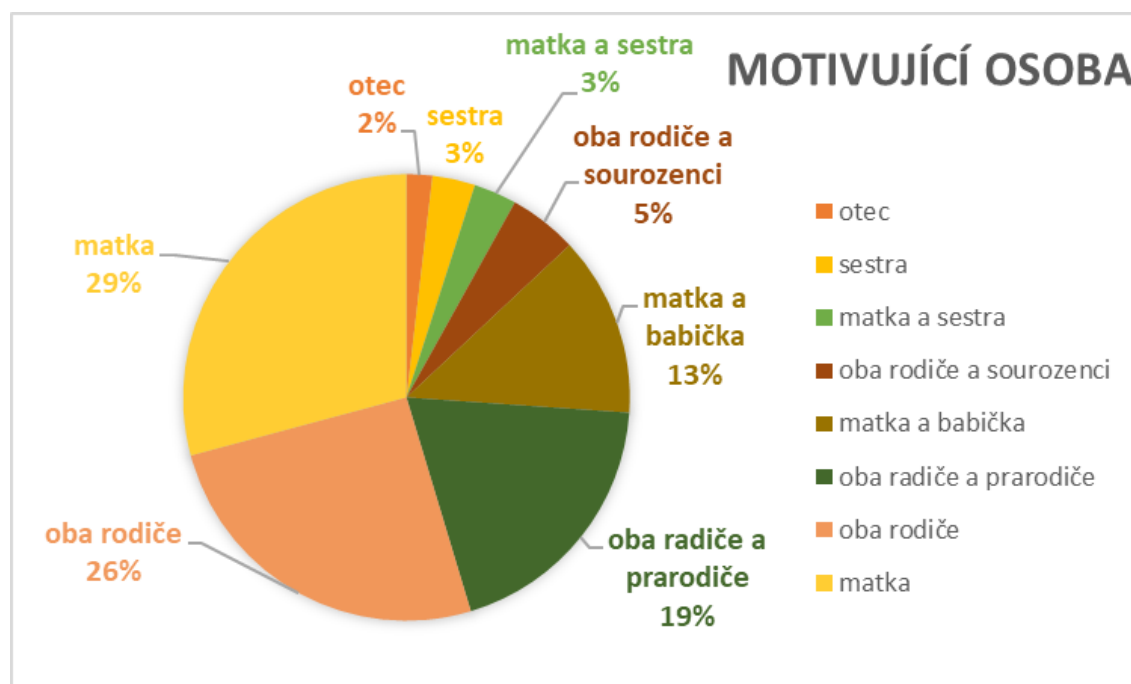

Obrázek č.25. Názor na domácí práce.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 26 jsou znázorněny odpovědi respondentů na otázku „Kdo tě vede k domácím pracím?“ Zde bylo zjišťováno, kdo je v rodině osobou, která dítě vede (motivuje) k domácím pracím. Děti v této otázce měly možnost zvolit osobu, která je nejvíce motivuje k vykonávání domácích prací. Nejčastější zastoupení má odpověď „matka“ s počtem odpovědí 47, v procentech vyjádřeno 29 %. Druhou nejčastější odpovědí je „oba rodiče“ s počtem odpovědí 41, v procentech vyjádřeno 25,3 %. Třetí nejčastější odpovědí je „oba rodiče a prarodiče“, kterou zvolilo 31 respondentů, v procentech vyjádřeno 19,1 %. Další odpověď „matka a babička“ zvolilo 21 respondentů, v procentech vyjádřeno 13 %. Odpověď „oba rodiče a sourozenci“ zvolilo 8 respondentů, v procentech vyjádřeno 4,9 %. Odpověď „matka a sestra“ zvolilo 5 respondentů, v procentech vyjádřeno 3 % a odpověď „sestra“ má stejné zastoupení odpovědí. Nejméně zastoupení má odpověď „otec“, odpověděli 3 respondenti, v procentech vyjádřeno 1,8 %.

Názory respondentů na otázku „Kdo tě vede k domácím pracím?“ viz obrázek č.26.

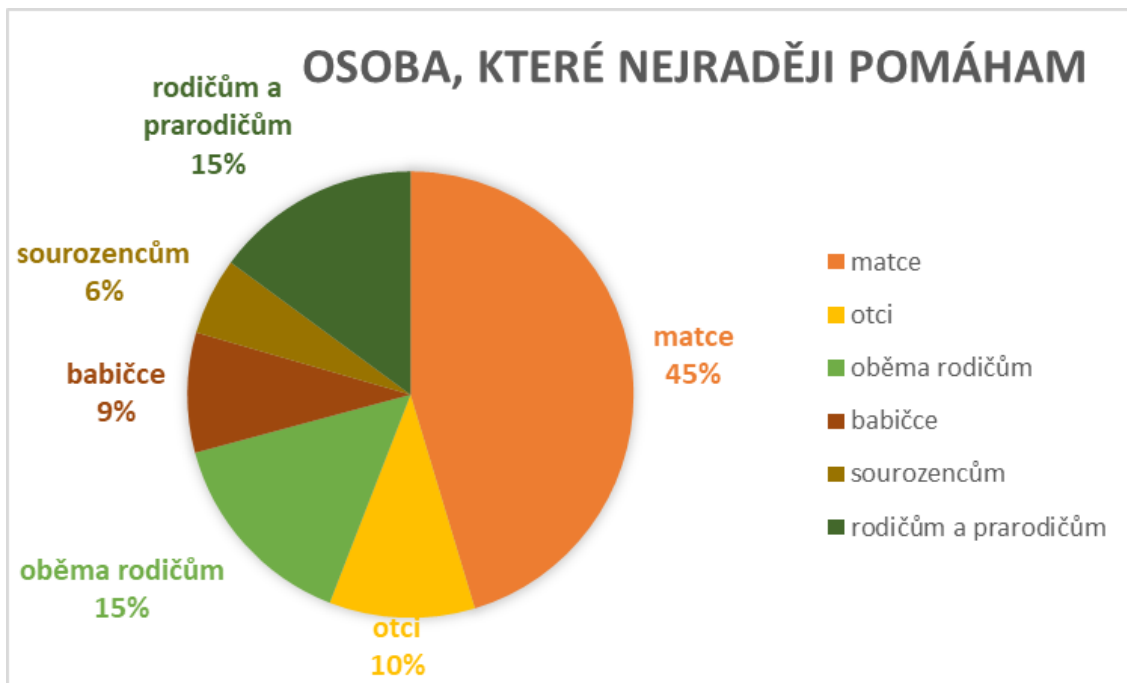

Obrázek č. 26. Motivující osoba.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 27 znázorňuje odpovědi na otázku č. 19. Zní: „Komu nejvíce a nejraději pomáháš?“ Čímž byla myšlena dobrovolná pomoc, bez toho, aniž by bylo dítě k domácím povinnostem nuceno. Nejvíce děti motivuje k činnosti „matka“, tuto odpověď zvolilo 73 respondentů, v procentech vyjádřeno 45 %. Na druhém místě jsou uváděni „oba rodiče“ a stejně jsou „rodiče a prarodiče“, tuto možnost zvolilo 24 respondentů, v procentech vyjádřeno 15 %. Další osoba, kterou děti zvolily byl „otec“ s počtem 17, v procentech vyjádřeno 10 %. Odpověď „babiče“ zvolilo 14 respondentů, v procentech vyjádřeno 9 %. Na posledním místě má zastoupení odpověď „sourozencům“ s 9 respondenty, v procentech vyjádřeno 6 %.

Názory respondentů na otázku „Komu nejvíce a nejraději pomáháš?“ viz obrázek č. 27.

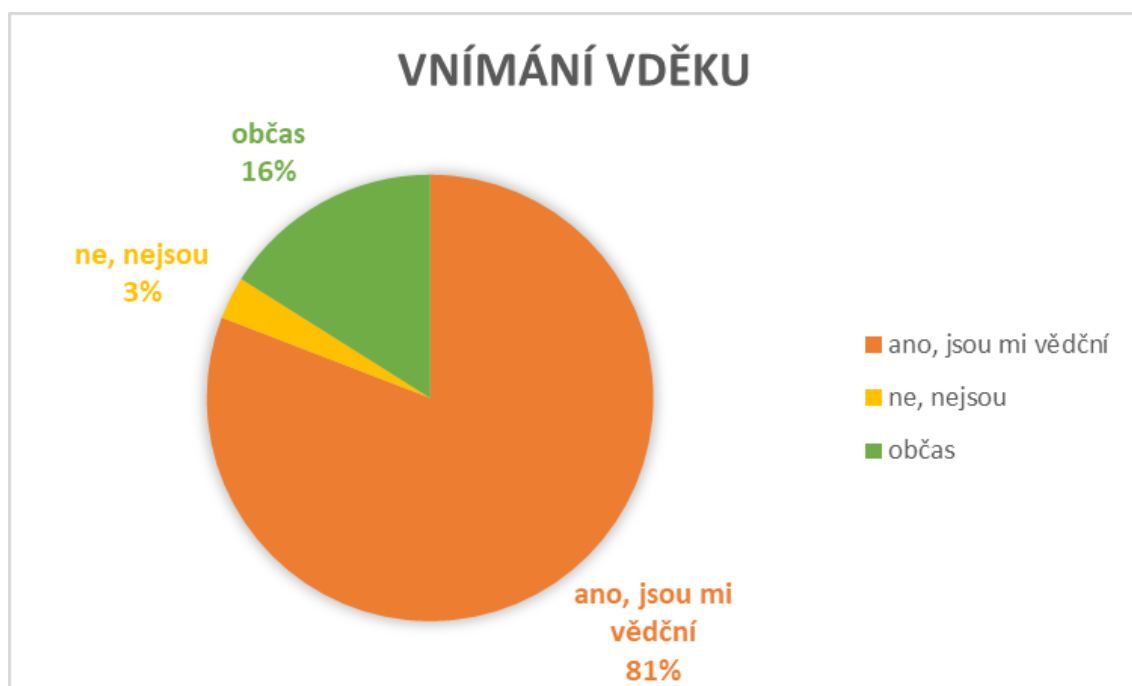

Obrázek č. 27. Osoba, které nejraději pomáhám.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 28 jsou znázorněny odpovědi dětí na otázku: „Myslíš, že jsou Ti rodiče vděční za tvoji pomoc?“ I tato otázka navazuje na tu předchozí a je důležitá pro vyhodnocení zpětné vazby mezi dítětem a těmi, kterým pomáhají. Zde můžeme vidět, jak jsou děti rodiči vedeny. Největší zastoupení má odpověď „ano, jsou mi vděční“. Tuto možnost zvolilo 131 respondentů, v procentech vyjádřeno 81 %. Druhou odpověď „občas“, zvolilo 26 respondentů, v procentech vyjádřeno 16 %. Nejmenší zastoupení má odpověď „ne, nejsou“ zvolilo 5 respondentů, v procentech vyjádřeno 3 %.

Na obrázku č. 28 jsou názory respondentů na otázku „Myslíš, že jsou Ti rodiče vděční za tvoji pomoc?“

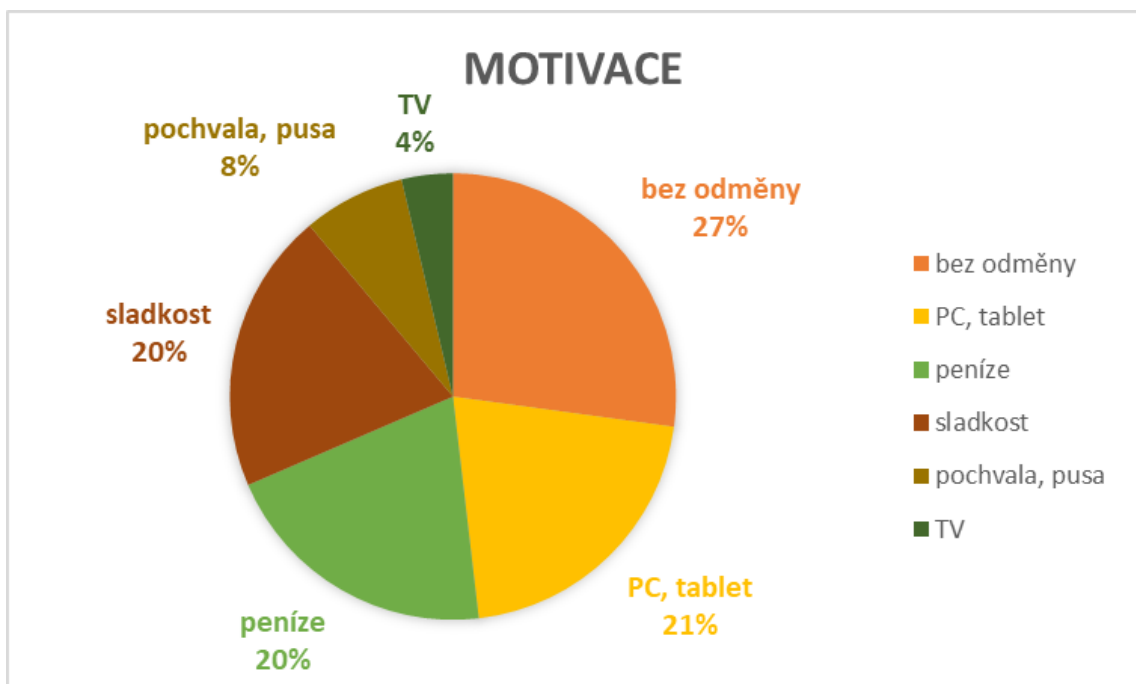

Obrázek č.28. Vnímání vděku.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 29 znázorňuje odpovědi na otázku „Dostávaš za pomoc v domácnosti nějakou odměnu?“ Není pochyb o tom, že motivace dětí k domácím pracím je velmi důležitá a patří k nim. Formy motivace se však mohou v jednotlivých rodinách různit a v některých dokonce zcela chybí. Nejčastější zastoupení má odpověď „nedostávám nic“, kterou zvolilo 44 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 27 %. Druhou nejčastější odpovědí je „PC, tablet, mobil“, tuto možnost zvolilo 34 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 21 %. Další nejčastější odpovědi jsou „peníze a sladkost“, které uvádí stejný počet dotazovaných respondentů a to 33, v procentech vyjádřeno 20 %. Odpověď „pochvala, pusa“, zvolilo 12 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 8 %. Nejmenší zastoupení má odpověď „TV“, kterou zvolilo 6 dotazovaných, v procentech vyjádřeno 4 %.

Odpovědi respondentů na otázku „Dostávaš za pomoc v domácnosti nějakou odměnu?“ na obrázku č. 29 uvidíme, jak děti odpověděly na otázku motivace. Nejvíce dětí odpovědělo, že nemají žádný motivační prvek, vykonávají domácí činnosti bez odměny.

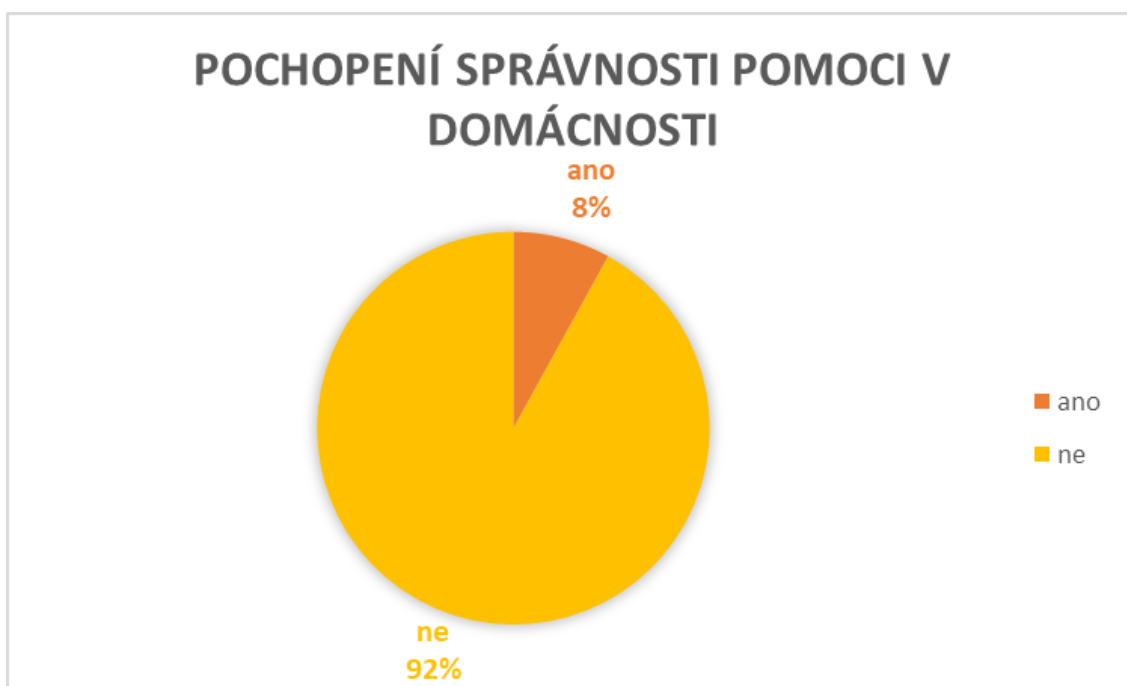
Obrázek č.29. Motivace.

Zdroj: Vlastní výzkum

V grafu č. 30 jsou znázorněny odpovědi na otázku „Myslíš, že je správné aby domácí práce dělali pouze rodiče?“ Tato poslední dotazníková položka, odhaluje, zda děti mají zpětnou vazbu a chápou důležitost jejich pomoci v souvislosti s tím, že rodiče a další členové rodiny mohou být velmi vytíženi a jejich pomoc je tak nezbytná a velmi prospěšná. Odpověď „ano“ uvedlo 13 dětí, v procentech vyjádřeno 8 % a „ne“ zvolilo celkem 149 dotazovaných respondentů, v procentech vyjádřeno 92 %. Odpověď „ne“ je v této otázce chápána jako ta správná.

Názory respondentů na otázku „Myslíš, že je správné, aby domácí práce dělali pouze rodiče?“ jsou znázorněny na obrázku č. 30.

Obrázek č.30. Pochopení správnosti pomoci v domácnosti.

Zdroj: Vlastní výzkum

6. Hypotézy

V této části porovnávám hypotézy s výsledky, které jsem získala dotazníkovým šetřením.

Hypotéza č. 1 Rodiče jsou ti, kdo nejčastěji děti zapojuje do domácích prací.

Tato hypotéza se potvrdila, děti do domácích prací zapojují nejčastěji rodiče. Z dotazovaných dětí více než třetina odpověděla, že je do domácích prací zapojuje nejvíce matka a také otec. Rodiče jsou matka a otec dohromady. Z grafu č. 25 je patrné, že nejčastěji zapojuje dítě do domácích prací matka, tuto možnost zvolilo 47 respondentů a otce zvolili 3 respondenti, oba rodiče zvolilo 41 respondentů. Hypotéza č. 1 se potvrdila. Viz graf č. 25.

Hypotéza č. 2 Děti žijící na vesnici pomáhají více v domácnosti v porovnání s dětmi z města.

Tato hypotéza se snaží potvrdit nebo vyvrátit fakt, že děti žijící na vesnici pomáhají častěji a v delších časových intervalech než děti žijící ve městě. Počet respondentů žijících ve městě a na vesnici je odlišný viz. Tabulka č. 1, jelikož odpovědělo více dětí žijících na vesnici v dotazníkovém šetření. Z tohoto důvodu budou výsledky prezentovány v jednotkách relativní četností a budou znázorněny ve 2 grafech č. 13 a č. 14. Z výsledků je patrné, že častěji pomáhají děti ve městech, takže výše uvedená hypotéza byla vyvrácena.

Hypotéza č.3 Zda děti žijící ve městě tráví více času volnočasovými aktivitami v porovnání s dětmi žijící na vesnici?

Hypotéza č. 3 se snaží potvrdit nebo vyvrátit, že děti ve městech tráví více času volnočasovými aktivitami. I v tomto případě je relativní četnost respondentů odlišná, a proto budou výsledky také prezentovány v procentech. Díky výsledkům, které jsou prezentovány v grafech č. 9 a v č. 10 mohu hypotézu č. 3 potvrdit. Z dotazovaných respondentů tedy více času tráví volnočasovými aktivitami děti z města než děti z vesnice.

Hypotéza č. 4 Dívky pomáhají více v porovnání s hochy?

V hypotéze č. 4 bude prokázáno či vyvráceno, že dívky pomáhají častěji než hoši. Hypotézu nijak neovlivňuje fakt, že řada respondentů žije na vesnici či ve městě, je vycházeno pouze z pohlaví respondentů. Výsledky můžeme porovnat v grafu č. 23, kde nám vyplývá, že hoši pomáhají více než dívky. Tato hypotéza se nepotvrdila, v domácnosti více pomáhají hoši než dívky. Do domácích činností se dle výsledků této mapující studie zapojují více hoši.

7. Diskuze

V mé bakalářské práci s názvem „Vedení dětí mladšího školního věku k pracím v domácnosti“ v teoretické části popisuji význam rodiny, její vývoj od počátku až k dnešní době. Sama jsem měla starší rodiče a mohu říci, že mi byli velkým vzorem. Vedli nás k respektu a k úctě. Prarodičům jsme ještě vykali. Vyrůstala jsem ve vícegenerační rodině, více nás ovlivňovala rodina než společnost, která v dnešní době ovládá moderní rodiny.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jestli jsou děti vedené k domácím pracím a zda je pro ně pomoc v domácnosti a zodpovědnost důležitá.

Pomocí mapujícího dotazníkového šetření jsem se pokusila zjistit, zda děti v domácnosti pomáhají. Dotazník jsem rozeslala na základní školy, jak na vesnicích v okolí mého bydliště, tak i ve městě. Tohoto šetření se zúčastnilo celkem 162 respondentů ve věku od 6 let do 12 let, tj. děti 1. stupně základních škol. Ve výzkumné části v otázce č. 17 jsem zjistila, kolik dětí odpovědělo na tuto otázku kladně. 83 % z dotazovaných dětí si myslí, že je správné, aby děti pomáhaly v domácnosti. U dětí se v tomto věku utváří cit pro povinnost, je to plnění a přijímání rozkazů. Tento pocit je vlastně respekt nebo-li, náklonnost vůči druhé osobě.

Respekt je původce pocitu povinnosti a u dětí vytváří morálku poslušnosti. (Piaget, 2014) Domnívám se, že je správné v tomto věku vést děti k povinnostem, jelikož dle Piageta je mladší školní věk klíčovým obdobím pro rozvoj citu pro povinnost. Je to dle něho věk konkrétních myšlenkových operací a meziosobních vztahů. Souhlasím s tím, že v tomto věku děti rozumově dozrávají a jsou schopny logických operací. Můžeme vychovat dítě, které si také získá respekt vůči svým rodičům, a ten se následně promítá i ke vztahu k autoritě, která je ve škole. To by mohli potvrdit i samotní pedagogové, že dítě, které je doma vedeno k respektu, se dle toho také projevuje i ve škole.

Dle Van Pelta (2000) rodiče, kteří získávají a zachovávají si respekt u svých dětí již v raném dětství, ho i v dospívání udržují nadále. Rodiče by si měli uvědomit, že pokud nemají respekt oni, tak děti nebudou respektovat ani jejich morální zásady. Nastává generační propast, vážne komunikace a respekt k rodičům. Myslím, že mohu jen souhlasit. Položme si otázku: Jak chceme své děti vychovávat, když samotní rodiče by

možná potřebovali vychovat? Tato otázka je v dnešní době zcela adekvátní. Sama pracuji s dětmi mladšího školního věku a mohu jen potvrdit, že občas by potřebovali možná více vychovat rodiče dětí. Možná za to rodiče nemohou, jelikož sami byli dětmi a také vyrůstali v nějakém typu rodiny. Nejsem pro autoritativní ani neautoritativní typ rodiny, ani pro rodinu rozmazlující. Nejlépe by bylo propojit všechny typy rodin ve výchově. Výchova znamená respekt k dětem, přijmout je se všemi jejich zvláštnostmi.

Víme, že děti mají velkou schopnost napodobovat vše ve svém okolí, a proto pátrají po vzorech a první vzor, s kterým se nejčastěji setkávají, jsou rodiče. Mohu jen souhlasit s Jiřinou Prekopovou (2015), která píše o rodičích jako o vzoru. Vzor má v dětském vnímání podstatný význam. Jak vychází rodiče s přáteli, jak pomáhají v rodině těm, kteří to potřebují. Jak pečují o zvířata, chování u stolu a atd. V pubertě přestává tento vzor platit, nastává krize mezi rodiči a dětmi. Zajímavé by bylo zjistit, zda klesá v tomto věku i pomoc v domácnosti.

V mém průzkumu jsem se věnovala dětem mladšího školního věku, které jsou v tomto věku tvárné, mohou je také ovlivnit i různé motivace, odměny. V grafu č. 20 jsem dospěla k zjištění, že děti vykonávají domácí práce za odměnu. Jak také zmiňuje Kopřiva (2008), odměna může být i slovní. Mnohdy to ale v některých rodinách již není dostačující motivace dítěte, i když ze 162 dotazovaných dětí odpovědělo 44, že jim postačuje slovní motivace.

V průběhu dotazníkového šetření vyvstala v souvislosti s hypotézou č. 3 nová otázka. 14 % procent respondentů žijících ve městech uvedlo mezi volnočasové aktivity domácí práce, u dětí z vesnice to bylo dokonce 15 %. Předmětem této práce nebylo zjišťování, zda děti vnímají domácí práce jako volnočasovou činnost, kterou by aktivně vyhledávaly nebo jako trávení volného času při nedostatku dalšího vyžití. Tato otázka je bezesporu velmi zajímavá a domnívám se, že by bylo vhodné zabývat se jí v jiné podobně vedené práci.

Tato práce má však určité limity, proto není možné získané poznatky zobecňovat na celou populaci dětí mladšího školního věku, a ani to není cílem mé bakalářské práce. Jedním z limitů je to, že výzkumným prostřením byly ZŠ ve městech a vesnicích Jihočeského kraje. Co kdyby byly výsledky úplně jiné např. v Praze, nebo v krajích s velkou nezaměstnaností?

Dalším limitem této práce je to že výzkumný soubor byl vybrán příležitostným výběrem. Ten sám o sobě není reprezentativní. Ideální by byl náhodný, ale to nebylo vzhledem k časovým možnostem realizovatelné.

Také nebyly voleny statistické metody k testování hypotéz, stálo by za to na větším souboru dětí mé hypotézy testovat s použitím testovací statistiky.

Myslím, že vedení dětí k domácím pracím je velmi zajímavé téma, které by stálo za další výzkum. Mohlo by být předmětem dalších bakalářských prací, a mohly by být zaměřeny na více regionů s možností porovnávání dat.

8. Závěr

V bakalářské práci jsme si stanovila dva cíle. Prvním cílem bylo zjistit, zda jsou děti vedeny k domácím pracím a druhým cílem bylo zjistit, zda je pro ně pomoc v domácnosti a zodpovědnost důležitá. Vypracovala jsem 21 položkový dotazník, který byl náhodně distribuován do škol v okolí jak na vesnici, tak i ve městě. Náhodně bylo vybráno několik dětí mladšího školního věku. Tento dotazník byl anonymní, a tak nemohu potvrdit 100 % pravdivost odpovědí. Pro ověření nebo pravdivost otázek bych možná zvolila jiný sběr dat. Toto téma je zajímavé a určitě bych ho doporučila pro další zkoumání.

V teoretické části jsem se zabývala popisem rodiny, jejími vývojovými etapami a krátce jsem popsala rodinu v minulosti a dnes. Rodina se v dnešní moderní době liší od rodin v minulosti, ale význam je pořád stejný. A tím je, že rodina je základním životním prostředím a zajišťuje plnohodnotný vývoj dítěte.

Dále se zabývám pojmem rodičovství, jakou funkci ve výchově má otec a jakou matka, zda jsou oba rodiče ve výchově dítěte nepostradatelní. V poslední, třetí kapitole se věnuji dětem, výchovným cílům a prostředkům jejich rodičů. Dále jsem se zabývala tématem, jak u dětí podporovat samostatnost, vést je k domácím pracím a k zodpovědnosti.

Ve výzkumné části jsem vyhodnotila odpovědi na otázky z dotazníků. Měla jsem možnost zjistit, zda jsou děti vedeny k domácím pracím. Dále jsem zjistila, jak tráví svůj volný čas, jestli to není jen sezení u PC, mobilů nebo tabletů. Překvapivě jsem z odpovědí vyhodnotila, že hodně dětí tráví čas v zájmových kroužcích.

Dotazníky byly rozdány dětem a mohly na ně odpovídat samostatně bez zásahu dospělé osoby. V dotazníku bylo několik otevřených otázek, dále otázky s více než jednou odpovědí a několik uzavřených odpovědí. Celkem dotazník tvořilo 21 otázek.

Dále jsem si stanovila několik hypotéz.

Hypotéza č. 1 „Rodiče jsou ti, kdo nejčastěji děti zapojují do domácích prací.“

Hypotéza č. 2 „Děti žijící na vesnici pomáhají častěji v domácnosti v porovnání s dětmi z města.“

Hypotéza č. 3 „Děti žijící ve městě tráví více času volnočasovými aktivitami v porovnání s dětmi z vesnice.“

Hypotéza č. 4 „Dívky pomáhají více v porovnání s hochy.“

Výzkum a zpracování mé bakalářské práce bylo i pro mě jako matku dvou dcer velmi zajímavé. Tímto výzkumem jsem zjistila, jak sama vedu své děti k domácím pracím. Mé zjištění bylo: své děti vedu málo k domácím pracím a někdy jsem k nim moc liberální. Díky zpracování této bakalářské práce jsem poznala, jak vnímají domácí práce, volný čas a povinnosti v domácnosti nejen mé dcery, ale i děti ve věku od 6 do 12 let. Dále jsme získala náhled, jak děti mladšího školního věku využívají svůj volný čas, kdo a co je motivuje k pracím v domácnosti, že nejvíce je motivuje matka. Jak děti vnímají rodinné zázemí a své povinnosti. Je správné dávat dětem více prostoru k odpovědnosti a uvědomování si hodnot. Je to důležité pro další vývoj k dospělosti.

9. Zdroje:

1. BIDDULPH, S., 2012. Proč jsou šťastné děti šťastné. Praha: Portál. 144 s. ISBN 978-80-7367-864-7
2. BIDDULPH, S., 2011. Tajemství výchovy šťastných dětí. Praha: Portál. 136 s. ISBN 978-80262-0032-1
3. ČÁP, J. 1993. Psychologie výchovy a vyučování. Praha: Karolinum. 414 s. ISBN 80-7066-534-3.
4. FABER, A., MAZLISH, E., 2013. Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly, jak naslouchat, aby nám děti důvěřovaly. Brno: CPress. 264 s. ISBN 978-80-264-0147-6
5. HELUS, Z., 2015. Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). 400 s. ISBN 978-80-247-4674-6.
6. HERMAN, M., 2008. Najděte si svého marťana: ...co jste vždycky chtěli vědět o psychologii, ale ve škole vám to neřekli... Olomouc: Hanex. 233 s. ISBN 978-80-260-6070-3.
7. HOFBAUER, B., 2004. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál. 174 s. ISBN 80-7178-927-5.
8. JUNGWIRTHOVÁ, I. 2013. Mezi školkou a pubertou: Výchova školáka. Praha: Portál. 184 s. ISBN 978-80262-0473-2.
9. KOPECKÁ, I., 2015. Psychologie 3 díl. Praha: Grada. 268 s. ISBN 978-80-247-3877-2
10. KOPŘIVA, P., 2008. Respektovat a být respektován. 3. vyd. Kroměříž: Spirála. 286 s. ISBN 978-80-904030-0-0.
11. MATĚJČEK, Z., 2007. Po dobrém, nebo po zlém? 6. vyd. Praha: Portál. 109 s. ISBN 978-80-7367-270-6.
12. MATĚJČEK, Z., 2013. Co, kdy a jak ve výchově dětí. Vyd. 6. Praha: Portál. 144 s. ISBN 978-80-262-0519-7.
13. MATĚJČEK, Z., 1992. Dítě a rodina v psychologickém poradenství. Praha: SPN. Psychologická literatura. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.
14. MATĚJČEK, Z., 1986. Rodiče a děti. Praha: Avicenum. 336 s. ISBN 08-011-86

15. MATĚJČEK, Z., 2016. Co děti nejvíc potřebují. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. 108 s. ISBN 978-80-262-0398-8.
16. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z., 2002. Krizové situace v rodině očima dítěte. Praha: Grada. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
17. MATOUŠEK, O., 2003. Rodina jako instituce a vztahová síť. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). 161 s. ISBN 80-86429-19-9.
18. MOŽNÝ, I., 2008. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), Studijní texty (Sociologické nakladatelství). 312 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
19. MURRAYOVÁ, K., 2018. Výchova a milost', Bratislava: Porta Libri. 204 s. ISBN 978-80-9156-124-5
20. PEKAŘOVÁ, L., 2006. Jak žít a nezbláznit se: [psychologie dítěte od předškolního věku do dospělosti]. Olomouc: Poznání. 208 s. ISBN 80-86606-49-x.
21. PIAGET, J., INHELDER, B., 2014. Psychologie dítěte. Praha: Portál. 144 s. ISBN 978-80-262-0691-0.
22. PREKOP, J. 2015. Jak být dobrým rodičem. Praha: Grada. 88 s. ISBN 978-80-247-9063-3
23. PREKOP, J., 2010. I rodiče by měli dělat chyby. Praha: Portál. 112 s. ISBN 978-80-7367-766-4.
24. RHEINWALDOVÁ, E., 1997. Jak vychovat šťastné dítě. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto. 250 s. ISBN 80-85872-61-7
25. ŘÍČAN, P., 2013. Psychologie. Praha: Portál. 304 s. ISBN 978-80-262-0532-6.
26. SAVAGEROVÁ, J., KOCHOVÁ, K., 2015. Dost' bolo dokonalých detí.: Milujte svoje deti také, aké sú. Sabinov: Kurman. 207 s. ISBN 978-80-89487-61-5.
27. SINGLY, F., 1999. Sociologie současné rodiny. Praha: Portál. 128 s. ISBN 80-7178-24-91.
28. ŠORM, M., MALANIKOVÁ, M., 4/2019. Tradiční rodina? Dějiny a současnost: O.s historicko-vlastivědná revue Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí a ministerstva školství a kultury. Praha: Lidové noviny. ISSN 0418-5129.
29. VÁGNEROVÁ, M., 2005. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. Praha: Karolinum. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

30. VAN PELT, N. 2000. Dítě v dobrých rukou. Praha: Advent-Orion. 205. ISBN 80-7172-420-3.

Internetové zdroje:

31. KOUCKÁ, Pavla. Rodičovství nemusí být dřina. Psychologie.cz [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: (<https://psychologie.cz/rodicovstvi-nemusi-byt-drina/>)
32. KOUCKÁ, Pavla. Samostatnost, sebeobsluha. <https://www.skupinyprorodice.cz/> [online]. 2019 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.skupinyprorodice.cz/wp-content/uploads/2019/04/Samostatnost.pdf>
33. OLEJNIČKOVÁ, Jana. Vzdělávání dětí s poruchou chování [online]. 2019, 19.12.2012 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/vzdelavani-deti-se-specialnimi-potrebami/vzdelavani-deti-s-poruchou-chovani.shtml>

10. Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č. 1, Výzkumné prostředí.

Tabulka č. 2, Pohlaví respondentů.

Obrázek č. 1, Věk dětí vesnice.

Obrázek č. 2, Věk dětí město.

Obrázek č. 3, Rozdělení dle pohlaví dětí.

Obrázek č. 4, Typologie rodin.

Obrázek č. 5, Sourozenci.

Obrázek č. 6, Pořadí sourozenců.

Obrázek č. 7, Místo, kde žiješ.

Obrázek č. 8, Typ bydliště.

Obrázek č. 9, Volnočasové aktivity vesnice.

Obrázek č. 10, Volnočasové aktivity město.

Obrázek č. 11, Domácí práce město.

Obrázek č. 12, Domácí práce vesnice.

Obrázek č. 13, Četnost domácích prací město.

Obrázek č. 14, Četnost domácích prací vesnice.

Obrázek č. 15, Oblíbené domácí činnosti.

Obrázek č. 16, Nejméně oblíbené činnosti.

Obrázek č. 17, Věk, ve kterém děti začínají aktivně pomáhat město.

Obrázek č. 18, Věk, ve kterém děti začínají aktivně pomáhat vesnice.

Obrázek č. 19, Věk, kdy začínají pomáhat dívky a kluci.

Obrázek č. 20, Nadšení pro domácí práce.

Obrázek č. 21, Týdenní časová dotace město.

Obrázek č. 22, Týdenní časová dotace vesnice.

Obrázek č. 23, Týdenní časová dotace dívky a hoši/absolutní četnost.

Obrázek č. 24, Týdenní časová dotace dívky a hoši/relativní četnost.

Obrázek č. 25, Názor na domácí práce.

Obrázek č. 26, Motivující osoba.

Obrázek č. 27, Osoba, které nejraději pomáhám.

Obrázek č. 28, Vnímaní vděku.

Obrázek č. 29, Motivace.

Obrázek č. 30, Pochopení správnosti pomoci v domácnosti.

11. Příloha

Dotazníkové šetření

Ráda bych Tě touto cestou chtěla poprosit o vyplnění mého dotazníku. Výsledky dotazníkového šetření budou použity v mé bakalářské práci na téma: „Vedení dětí mladšího školního věku k pracím v domácnosti“. Vyplnění tohoto dotazníku je zcela dobrovolné a anonymní. Děkuji za pomoc a spolupráci. Heidenreichová Katarína

1) Kolik je Ti let?

2) Jsi chlapec nebo dívka? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Dívka
- Chlapec

3) Zaškrtni, kdo patří do Tvoji rodiny. Můžeš vybrat více možností.

- Matka
  - Otec
  - Bratr
  - Sestra
  - Babička
  - Dědeček
  - Jiný člen, napiš jaký:
-

4) Máš sourozence? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Jsem jedináček
- Mám jednoho sourozence
- Mám dva sourozence
- Mám tři sourozence
- Mám čtyři sourozence
- Mám pět a více sourozenců

5) Kolikátý jsi v pořadí? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Jsem prvorozený/á**
- Jsem druhorozený/á**
- Jsem třetirozený/á**
- Jsem čtvrtorezený/á**
- Mám více než pět sourozenců a já jsem nejmladší**

6) Kde žiješ? Vhodnou odpověď zaškrtni

- Na vesnici**
- Ve městě**

7) Kde bydlíš? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- V bytě**
- V rodinném domě**

8) Jak trávíš svůj volný čas? Můžeš vybrat více možností.

- Hraji hry na počítači nebo tabletu**
  - Navštěvuji stránky Facebook apod.**
  - Chodím ven s kamarády**
  - Sportuji**
  - Čtu knihy**
  - Navštěvuji zájmové kroužky**
  - Sleduji televizi**
  - Poslouchám hudbu**
  - Pomáhám doma**
  - Jinak – napiš jak:**
-

9) Které z následujících domácích prací sám/ sama vykonáváš? Můžeš vybrat více možností.

- Mytí nebo utírání nádobí**
  - Luxování, zametání**
  - Utírání prachu**
  - Zalévání květin**
  - Mytí koupelny či WC**
  - Vynášení odpadkového koše**
  - Třídění odpadu**
  - Krmení domácích zvířat nebo péče o domácí mazlíčky**
  - Jiné – napiš jaké:**
-

10) Jak často dané domácí práce vykonáváš

11) Která z výše uvedených domácích prací je Tvá nejoblíbenější?

12) Která domácí činnost je nejméně oblíbená?

13) Od jakého věku pomáháš s domácími pracemi pravidelně?

14) Pomáháš rád/ rada s domácími pracemi? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Ano**
- Ne**
- Občas**

15) Kolik hodin týdně trávíš domácími pracemi? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Méně než hodinu
- 1 – 4 hodiny
- 5 – 8 hodin
- 8 a více hodin

16) Co myslíš, je správné, aby děti pomáhaly s domácími pracemi? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Ano
- Ne
- Občas

17) Kdo Tě vede k domácím pracím? Můžeš vybrat více možností.

- Matka
  - Otec
  - Bratr
  - Sestra
  - Dědeček
  - Babička
  - Někdo jiný.
-

18) Komu nejvíce pomáháš? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Matka
  - Otec
  - Bratr
  - Sestra
  - Dědeček
  - Babička
  - Někdo jiný.
-

19) Myslíš, že jsou Ti rodiče vděční? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Ano**
- Ne**
- Občas**

20) Dostáváš za pomoc v domácnosti nějakou odměnu? Můžeš vybrat více možností.

- Peníze**
  - Sladkost**
  - Můžu být déle na počítači, tabletu nebo mobilu**
  - Můžu se déle dívat na televizi**
  - Nedostávám nic**
  - Dostávám jinou odměnu. Jakou?**
-

21) Myslíš, že je správné, aby domácí práce dělali pouze rodiče? Vhodnou odpověď zaškrtni.

- Ano**
- Ne**